

VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

NACIONALNI REFORMNI PROGRAM 2014–2015

APRIL 2014

KAZALO

1	GLAVNI CILJI EKONOMSKE POLITIKE 2014–2015	3
2	MAKROEKONOMSKI IN JAVNOFINANČNI OKVIR.....	4
3	UKREPI ZA DOSEGANJE CILJEV EKONOMSKE POLITIKE IN PRIPOROČIL SVETA EU	5
3.1	Priporočilo 1: OKREPITEV PRORAČUNSKE STRATEGIJE: ODPRAVA ČEZMERNEGA PRIMANJKLJAJA IN OMEJITEV RASTI DOLGA	6
3.2	Priporočilo 2: DOLGOROČNA VZDRŽNOST JAVNIH FINANC IN OMEJEVANJE STROŠKOV STARANJA .	9
3.3	Priporočilo 3: TRG DELA IN PLAČE.....	12
3.4	Priporočilo 4: BANKE IN BANČNI SISTEM	15
3.5	Priporočilo 5: REGULATIVNI OKVIR ZA BANKE IN NADZORNE ZMOGLJIVOSTI	16
3.6	Priporočilo 6: ZMANJŠANJE OVIR ZA VSTOP IN DELOVANJE REGULIRANIH STORITEV	18
3.7	Priporočilo 7: ZMANJŠANJE TRAJANJA SODNIH POSTOPKOV	18
3.8	Priporočilo 8: UPRAVLJANJE PODJETIJ V DRŽAVNI LASTI IN PRIVATIZACIJA	20
3.9	Priporočilo 9: PRESTRUKTURIRANJE PODJETIJ IN IZBOLJŠANJE POSLOVNEGA OKOLJA	21
4	NAPREDEK PRI DOSEGANJU GLAVNIH CILJEV STRATEGIJE EVROPA 2020.....	24
5	DRUGI REFORMNI UKREPI IN ČRPANJE STRUKTURNIH SKLADOV EU.....	30
6	PROCES PRIPRAVE NACIONALNEGA REFORMNEGA PROGRAMA	36

UVOD

Nacionalni reformni program je srednjeročni načrt Vlade Republike Slovenije glede prioritarnih ukrepov in projektov, usmerjenih tudi v izpolnjevanje ciljev strategije Evropa 2020. Dokument je osrednji del usklajevanja ekonomskih politik in predstavlja prioritete naloge države po usmeritvah na ravni EU. Skupaj s Programom stabilnosti je podlaga za pripravo proračunskega načrta. Evropska komisija na podlagi tega dokumenta vsako leto oblikuje specifična priporočila državam članicam, ki jih nato potrdi Evropski svet.

Z vpeljavo evropskega semestra, ki je cikel usklajevanja gospodarskih in fiskalnih politik v EU, države članice uskladijo svoje proračunske in gospodarske politike s cilji in pravili, dogovorjenimi na ravni EU. Semester vsebuje jasn timerični načrt, po katerem države prejmejo nasvet ("smernice") EU, nato pa predložijo svoje načrte politik ("nacionalne programe reform" in "programe za stabilnost ali konvergenco"), ki se ocenijo na ravni EU. Potem ko so ocenjeni, države članice prejmejo posamezna priporočila glede svojih proračunskih in reformnih politik (po potrebi tudi priporočila za odpravo makroekonomskih neravnotežij, kot npr. Slovenija). Države članice naj bi vsa priporočila upoštevale pri določanju proračuna za naslednje leto. Namen semestra je zagotavljanje zdravih javnih financ, spodbujanje gospodarske rasti in preprečevanje čezmernih makroekonomskih neravnotežij v EU.

Slovenija je konec maja 2013 prejela Oceno Nacionalnega reformnega programa in Programa stabilnosti za leto 2013 ter Priporočila Sveta v zvezi z Nacionalnim programom reform Slovenije za leto 2013 in mnenje Sveta o programu Slovenije za stabilnost za obdobje 2012–2016¹. Zadnji dokument obsega devet priporočil, ki so njegov osrednji del in se navezujejo na ključna področja ukrepanja. Prednostni ukrepi in projekti v letih 2014 in 2015 so tudi odgovor na priporočila v poglobljenem pregledu Evropske komisije iz marca 2014², ki naslavlja makroekonomska neravnotežja, ter upoštevajo usmeritve in načrt ukrepanja po posameznih področjih.

---

¹ http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/convergence/programmes/2012_en.htm

² http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional_paper/2012/op109_en.htm

1 GLAVNI CILJI EKONOMSKE POLITIKE 2014–2015

Razvojni okvir Republike Slovenije postavlja v ospredje blaginjo prebivalstva, ki se uresničuje s temi **strateškimi cilji**:

- **Gospodarski razvoj**: zagon gospodarske rasti in prekinitev trenda oddaljevanja Slovenije od povprečne gospodarske razvitosti EU.
- **Družbeni razvoj**: zagotoviti povečanje blaginje prebivalstva.
- **Okoljski razvoj**: zaustaviti zgolj pasivne, ciklično pogojene spremembe in jih preusmeriti v trajnejše strukturne premike.

Za doseg te strateških ciljev bo Slovenija izkoristila **svoje konkurenčne prednosti in potencialne**:

- Bogati naravni viri: les, voda, rodovitna tla, obnovljivi viri energije.
- Geostrateški položaj: tovorni, železniški in morski promet, raznovrstna pokrajina.
- Fleksibilnost majhne ekonomije: izvozna usmerjenost, MSP, prilagodljivost.
- Človeški viri: visoko izobražena delovna sila, usposobljeni raziskovalci.

Nacionalni reformni program je **srednjeročni načrt Vlade Republike Slovenije** glede prioritarnih ukrepov in projektov, usmerjenih tudi v izpolnjevanje ciljev strategije Evropa 2020. Dokument je osrednji del evropskega semestra in je skupaj s Programom stabilnosti podlaga za pripravo specifičnih priporočil državam članicam, ki jih ob koncu semestra pripravi Evropska komisija in potrdi Evropski svet. Tako Slovenija vodi ekonomsko politiko skladno z usmeritvami in prioriteta, določenimi na ravni Evropske unije³, hkrati pa uresničuje cilje, ki ustrezajo danostim in možnostim glede na značilnosti slovenskega gospodarstva in družbe.

Slovenija je v letu 2013 sprejela ukrepe za izboljšanje makroekonomskih neravnovesij, ki se pospešeno izvajajo in odražajo tudi večino specifičnih priporočil Sloveniji v evropskem semestru:

- Uravnoveženje javnih financ in sprememba ustave. Primanjkljaj javnih financ je po metodologiji ESA 95 po oceni za 2013 dosegel 4,4 % BDP (z dokapitalizacijo bank 14,7 % BDP), dolg sektorja države pa je ocenjen na 71,7 % BDP.
- Stabilizacija bančnega sistema, vzpostavitev okolja za prestrukturiranje podjetij, DUTB, (zagotovitev finančne moči).
- Pospešeno poteka proces prestrukturiranja podjetij po usklajenem procesu in sprejeti zakonodaji med bankami, DUTB in Banko Slovenije.
- Vzpostavljeni so polno delovanje in pristojnosti DUTB ob sodelovanju neodvisnih strokovnjakov.
- Vidni so učinki pokojninske reforme in reforme trga dela, v pripravi so tudi naslednji koraki (racionalizacija zdravstvenega sistema).
- Izboljšanje poslovnega okolja (dvig učinkovitosti sodnih postopkov začete privatizacije, zmanjšanje administrativnih ovir).

Slovenija bo sledila fiskalnemu cilju, da v letu 2014 doseže primanjkljaj sektorja države v višini 3,2 % BDP, v 2015 pa 2,5 % BDP, brez upoštevanja morebitnih enkratnih izdatkov. Doseganje scenarija s fiskalnim naporom v srednjeročnem obdobju je predvideno s prepletanjem ekonomske politike ter strukturnih in institucionalnih sprememb. Te morajo izražati trajne in strukturne ukrepe, upoštevana pa morajo biti tudi fiskalna tveganja.

Vlada Republike Slovenije bo v letih 2014–2015 nadaljevala in okrepila že začete ukrepe in prizadevanje za spodbujanje gospodarske rasti in povečanje blaginje prebivalstva. Za doseganje teh ciljev so ključne prednostne naloge:

³ http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/annual-growth-surveys/index_en.htm

- **Stabilnost javnih financ** z doseganjem strukturno izravnane salda do leta 2017.
- **Povečanje zaposlenosti** na 850 tisoč delovno aktivnih prebivalcev.

Z odpravo neravnovesij bodo vzpostavljene možnosti za ponovno doseganje gospodarske rasti in ustvarjanje delovnih mest. Za oživitev gospodarske rasti bo Slovenija prednostno izvajala ukrepe v okviru **treh ključnih stebrov**:

- **Finančni steber** (poglavja 3.4, 3.5 in 3.9)
  - Sanacija bančnega sistema
  - Razdolžitvev in prestrukturiranje podjetij
  - Insolventnost
- **Korporativno upravljanje in privatizacija** (poglavje 3.8)
  - SDH
  - Privatizacija v teku
- **Fiskalni steber** (poglavji 3.1 in 3.2).
  - Fiskalno pravilo
  - Srednjeročnost fiskalnega načrtovanja
  - Dolgoročna vzdržnost dolga in konsolidacija

Prav tako so pomembni tudi ukrepi za **oživitev gospodarske rasti na kratek rok** (poglavja 3.3, 3.6 in 3.7) in izboljšanje konkurenčnosti za dolgoročno vzdržno rast, ki so v ospredju z novo finančno perspektivo 2014–2020 (poglavje 5) in preusmeritvijo na povratne vire financiranja, in sicer poleg ukrepov, osredotočenih na izboljšanje poslovnega okolja, kot sta deregulacija in zmanjšanje administrativnih ovir. Sredstva bodo usmerjena tako, da se bo upošteval prehod v krožno, nizkoogljično družbo/gospodarstvo.

2 MAKROEKONOMSKI IN JAVNOFINANČNI OKVIR

Slovenija bo letos dosegla 0,5-odstotno, v 2015 pa 0,7-odstotno gospodarsko rast, ki temelji na nadaljnji krepitvi rasti izvoza in stabilizaciji potrošnje gospodinjstev⁴. Na višjo raven letošnje gospodarske aktivnosti pomembno vplivajo zlasti pozitivna gibanja v zadnjem lanskem četrtletju z okrepitevijo naložb. Krepitev rasti izvoza blaga bo izhajala iz pospešitve rasti izvoza v glavne trgovinske partnerice v EU. Glede na tehnološko zahtevnost je pričakovati predvsem nadaljnje povečanje rasti izvoza tehnološko zahtevnejših dejavnosti, zlasti medicinskih in farmacevtskih izdelkov.

Nadaljevanje javnofinančnega uravnoteženja bo vplivalo na nadaljnje omejevanje državne potrošnje (–1,5 %). Napoved upošteva nadaljevanje omejevalne politike na področju zaposlovanja in stroškov dela. Povprečna bruto plača se bo zaradi izplačila zaostalih rednih napredovanj iz let 2011 in 2012 povečala, precej pa se bodo zmanjšali drugi izdatki, povezani z delom.⁵ Podobno kakor lani se bo nadaljevala racionalizacija izdatkov za blago in storitve, nižje pa bodo tudi socialne podpore.

V domačem okolju je začetek sanacije bančnega sistema olajšal dostop do virov financiranja in prispeval k zmanjšanju negotovosti med gospodarskimi subjekti. Zasebna potrošnja bo letos predvsem zaradi varčevalne politike v javnem sektorju upadla za 0,4 %, kar je sicer manj od prvotnih pričakovanj. Postopna krepitev rasti plač v dejavnostih zasebnega sektorja v obdobju 2014–2015 bo izhajala iz okrevanja gospodarske aktivnosti in nadaljnje rasti produktivnosti. Stopnja registrirane brezposelnosti bo v letu 2014 dosegla 13,6 % in se zaradi okrepljenih programov aktivne politike zaposlovanja v letu 2015 ne bo poslabševala ob predpostavki, da bo gospodarska rast skladna z napovedmi in ne bo drugih nepredvidenih prilivov v brezposelnost (stečajni, zakonske rešitve).

⁴ Pomladanska napoved gospodarskih gibanj UMAR, marec 2014.

⁵ V skladu z dogovorom s sindikati javnega sektorja bo v letu 2014 obseg sredstev za regres bistveno nižji kot v letu 2013, ko je bil poleg izplačila v zmanjšanem obsegu po ZUJF izplačan tudi poračun za leto 2012. Na zmanjšanje preostalih izdatkov v zvezi z delom bo vplivalo še znižanje vplačil premij za dodatno pokojninsko zavarovanje, kar bo veljalo vse leto 2014.

Zaposlenost bo v letu 2014 dosegla dno, njeno okrevanje v prihodnjih dveh letih pa bo zaradi značilne zapoznelosti odzivanja na trgu dela le postopno. Pričakujemo, da bodo podjetja ob začetku okrevanja gospodarske aktivnosti sprva povečala število opravljenih delovnih ur na zaposlenega in ne števila zaposlenih, hitrejše izboljšanje razmer na trgu dela pa bo zaviralo tudi potrebno prestrukturiranje zadolženih podjetij.

K ohranjanju naložb na podobni ravni kakor lani bodo prispevale naložbe, povezane s črpanjem EU-sredstev. Po zaključenem procesa razdolževanja se bodo začele krepiti tudi zasebne gradbene in poslovne naložbe.

Tekoči račun plačilne bilance bo tudi v obdobju 2014–2015 beležil pomemben presežek. Presežek se bo letos zaradi podobnih dejavnikov kakor lani še nekoliko povečal (na 6,9 % BDP). Pri tekočih transferjih se bo letos povečal predvsem zaradi predvidenega večjega obsega črpanja evropskih sredstev.

Inflacija bo ob predvideni nadaljnji odsotnosti cenovnih šokov iz mednarodnega okolja in šibkem okrevanju gospodarske aktivnosti ostala nizka tudi letos in prihodnji dve leti.

Okrepjeno zaupanje evrskih dolžniških kapitalskih trgov se kaže v tem, da so se od oktobra 2013 pribitki na slovenske evrske obveznice 10- in 5-letne ročnosti zmanjšali za okoli 260 bazičnih točk na predkrizno raven 3,9 % zahtevane donosnosti za 10-letno ročnost in 2,6 % za 5-letno ročnost v evrih denominirane obveznice. V januarju 2014 je na podlagi izpeljanih ukrepov za stabilizacijo bančnega sistema in dejstva, da je Slovenija samostojno zagotovila proračunska sredstva za dokapitalizacijo sistemsko pomembnih bank, bonitetna hiša Moody's oceno Slovenije z negativnim izgledom spremenila v oceno s stabilnim izgledom, bonitetna hiša S&P pa je ohranila oceno RS na A-.

3 UKREPI ZA DOSEGANJE CILJEV EKONOMSKE POLITIKE IN PRIPOROČIL SVETA EU

Vlada Republike Slovenije je v letu 2013 sprejela in izvedla ukrepe, s katerimi je naslovlila Priporočila Sveta v zvezi z Nacionalnim programom reform Slovenije za leto 2013, ki zajemajo napotke na devetih področjih:

- okrepitev in izvajanje srednjeročne proračunske strategije z zadostno opredeljenimi strukturnimi ukrepi in sprejetimi dodatnimi ukrepi za odpravo čezmernega primanjkljaja na vzdržen način,
- zagotavljanje dolgoročne vzdržnosti javnih financ in omejevanje stroškov staranja,
- trendi na področju plač, vključno z minimalno plačo, naj podpirajo konkurenčnost in ustvarjanje delovnih mest,
- najem neodvisnega zunanjega svetovalca, ki bo opravil pregled kakovosti aktive bank v celotnem sistemu, in zagotovitev dodatnega kapitala, če bo potrebno,
- pregled regulativnega okvira za banke ter na podlagi tega pregleda okrepitev nadzornih zmogljivosti, preglednosti in statističnih razkritij,
- pospešiti reformo reguliranih storitev in pri tem znatno zmanjšati ovire za vstop v te poklice, izboljšati poslovno okolje,
- nadaljnje skrajšanje sodnih postopkov v civilnih in gospodarskih sodnih zadevah ter zmanjšanje števila primerov, ki čakajo na obravnavo,
- sprejeta strategija upravljanje državnega premoženja (razvrstitev v ključna in neključna), operativen Slovenski državni holding (SDH),
- ustrezen pravni okvir za izvensodno prestrukturiranje, ki je skladen z obstoječimi določbami o insolventnosti ter zagotavlja spodbude upnikom in delničarjem, da se bodo odločali za sprejemanje izvensodnih dogovorov o prestrukturiranju.

3.1 Priporočilo 1: OKREPITEV PRORAČUNSKE STRATEGIJE: ODPRAVA ČEZMERNEGA PRIMANJKLJAJA IN OMEJITEV RASTI DOLGA

Priporočilo št. 1:

V letu 2013 in v prihodnjih letih izvaja in okrepi proračunsko strategijo, podprto z dovolj natančno določenimi strukturnimi ukrepi, da bo na vzdržen način zagotovila odpravo čezmernega primanjkljaja do leta 2015 in izboljšanje strukturnega salda, določeno v priporočilu Sveta glede postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem. Po odpravi čezmernega primanjkljaja izvaja strukturno prilagajanje, ki bo Sloveniji omogočilo, da bo srednjeročni cilj, ki bi moral biti določen v skladu s Paktom za stabilnost in rast, dosegla do leta 2017. Trajna odprava fiskalnih neravnotežij zahteva izvajanje ambicioznih strukturnih reform, ki bi povečale sposobnost prilagajanja gospodarstva ter potencial za rast in zaposlovanje. Ohranja rasti naklonjeno potrošnjo, sprejme ukrepe za večje izpolnjevanje davčnih obveznosti in na strani odhodkov izvede ukrepe, podprte s sistematičnimi pregledi javnih izdatkov na vseh ravneh države. Da bo povečala verodostojnost konsolidacije, do konca leta 2013 zaključi sprejetje pravila o uravnoveženih javnih finančah v strukturnem smislu, srednjeročni proračunski okvir naredi zavezujoč, vseobsegajoč in pregleden ter okrepi vlogo neodvisnih teles, ki nadzorujejo fiskalno politiko. Sprejme ukrepe za postopno zmanjšanje pogojnih obveznosti države.

CILJ:

– Stabilnost javnih financ z doseganjem strukturno izravnane salda do leta 2017 in dolgoročna vzdržnost javnega dolga.

Cilji javnofinančne politike Republike Slovenije za leti 2014 in 2015 so skladni z zahtevami in priporočili Sveta EU na podlagi zavez Pakta stabilnosti in rasti ter v skladu s postopkom presežnega primanjkljaja. Slovenija načrtuje nadaljnje zniževanje salda sektorja države na 3,2 % BDP v 2014 in na 2,5 % BDP v 2015. S tem načrtuje tudi doseganje zahtevanega izboljšanja strukturnega salda sektorja države, ki bo v letu 2017 uravnovežen in bo tako dosegel srednjeročni fiskalni cilj (MTO).

Doseganje ciljev bo omogočeno z ukrepi za

1. **gospodarsko rast** z razdolževanjem podjetij, njihovim financiranjem po konkurenčnih cenah, privatizacijo, predvidljivim davčnim okoljem, odpravo administrativnih ovir in konsistentno sektorsko politiko (opisano pri priporočilih 8 in 9);
2. **omejevanje porabe**, kot npr. pretvorba dosedanjih varčevalnih ukrepov v čim bolj trajne, znižanje mase plač in števila zaposlenih v javnem sektorju, povečevanje učinkovitosti, ukinitvev nepotrebnih organov, zakonov in zmanjšanje subvencij (opisano v priporočilih 1 in 9);
3. **strukturne prilagoditve** (daljša ročnost), kot npr. zdravstvena racionalizacija, začetek razprave o pokojninski reformi, reforma občin in njihovega financiranja, premik k povratnim sredstvom (opisano pri priporočilih 2 in 9).

Slovenija je v letu 2013, zato da bi vzdržno zagotovila odpravo čezmernega primanjkljaja, **okrepila strategijo uravnoveženja javnih financ**. Poleg že uveljavljenih ukrepov je dodatno posegla na področje plač in stroškov dela v javnem sektorju ter omejila rast pokojnin in socialnih transferjev. Javnofinančno politiko je usmerila tudi v ukrepe za povečanje prihodkov. Ključni ukrep je bil zvišanje DDV, dopolnilno k temu pa se je Slovenija celovito lotila omejevanja sive ekonomije.

Slovenija je zaradi ukrepanja proračunsko leto 2013 po predhodnih ocenah končala v skladu z zastavljenimi cilji. Primanjkljaj sektorja države po ESA 95 je ocenjen na 4,4 % BDP. Prihodki proračuna so bili za 1,4 % nižji od načrtovanih predvsem zaradi nižjih prihodkov od dohodnine, ki so posledica nižjih plač. To se je prav tako pokazalo v nižjih odhodkih iz naslova plač in socialnih prispevkov. Tudi sicer so bili odhodki nižji od ciljev, vendar predvsem zaradi slabše izvedbe projektov, sofinanciranih iz skladov EU. Skupaj so bili odhodki za 3,3 % nižji od načrtovanih.

Zaradi zagotavljanja stabilnosti bančnega sistema so bili za slovenski bančni sistem v drugi polovici leta 2013 opravljeni **pregledi kakovosti aktive in stresni testi**. Na tej podlagi je Slovenija decembra 2013 za dokapitalizacijo treh največjih bank, v katerih ima država lastniške deleže, namenila skupno 3,012 milijarde evrov. Ta sredstva je zagotovila v denarju (dve tretjini potrebnih sredstev) in tržnih državnih obveznicah (tretjina). Država je hkrati kapitalsko okrepila tudi dve banki v postopku nadzorovanega prenehanja poslovanja. Skupni obseg dokapitalizacije je v letu 2013 tako dosegel 3.877 milijonov evrov ali 10,3 % ocenjenega BDP.

Dokapitalizacija bank je bistveno povečala dolg sektorja države, ki je ob koncu leta 2013 dosegel 71,7% BDP. Posledica tega je, da Slovenija samo za plačilo obresti letno nameni 3 % BDP. Tako se glede na določbe EU⁶ že srečuje s presežnim dolgom, zato bo takoj po končanem postopku presežnega primanjkljaja zavezana k zniževanju dolga pod raven 60 % BDP skladno s Paktom stabilnosti in rasti. Ključno za sistemsko zniževanje dolga je poleg gospodarske rasti predvsem usklajeno delovanje na področju privatizacije, razdolžitve podjetij in uravnoveženosti javnih financ. Do želenega rezultata lahko pripeljeta konsistentna in kredibilna ekonomska politika ter stabilno gospodarsko okolje.

3.1.1 Izpolnjevanje srednjeročnega fiskalnega okvira sektorja država

V skladu s fiskalno strategijo in ker je treba odpraviti presežni primanjkljaj z začrtano potjo odprave makroekonomskih neravnovesij, so v letu 2014 z omejevalno proračunsko politiko in preusmeritvijo na povratne vire (odmik od nepovratnih sredstev) dosegljivi začrtani cilji iz poglavja 2.

Na strani odhodkov bo že v letu 2014 izvedena racionalizacija javnih skladov in zavodov⁷ in znižani jim bodo transferji zaradi porabe presežkov iz prejšnjih let⁸. Določeni bodo pogoji za učinkovito opravljanje negospodarskih javnih storitev/služb. V predpisih in upravnih aktih bodo jasno opredeljene vse posebnosti opravljanja negospodarske javne službe (narava in trajanje obveznosti negospodarskih javnih služb, območje opravljanja, parametri za izračun, nadzor in pregled nadomestila za opravljanje negospodarske javne službe, vračilo prekomernega nadomestila ipd.), tako da bo osebam zasebnega sektorja mogoče podeljevati koncesije za opravljanje teh negospodarskih javnih služb, osebam javnega sektorja pa bo javno pooblastilo, ki izhaja iz predpisov ali upravnih aktov jasno definirano. Poslovanje teh pravnih oseb mora biti jasno razmejeno s sodili, tako da se vodijo ločene evidence o opravljanju tržnih dejavnosti in o dejavnostih negospodarskih javnih služb.

Znižanje plač na podlagi dogovora s sindikati javnega sektorja bo v letu 2014 učinkovalo vse leto (drugače od leta 2013), zato bo učinek izplačila zaostalih rednih napredovanj iz let 2011 in 2012 zaradi omenjenega ukrepa precej **nevtraliziran**. Zmanjšali se bodo še drugi izdatki, povezani z delom.

V letu 2015 bo kot ukrep za omejitev odhodkov **podaljšana veljavnost ukrepov iz obdobja 2013–2014⁹** z navezavo na doseganje cilja 850 tisoč delovno aktivnih prebivalcev. V pogajanjih z reprezentativnimi sindikati javnega sektorja se bo uresničeval cilj znižanja obsega **sredstev za stroške dela** v letu 2015 za 5 %. Za doseg tega cilja bo predlagano podaljšanje veljavnosti vseh sprejetih ukrepov (iz Zakona o uravnoveženju javnih financ – ZUJF, Zakona o izvrševanju proračuna – ZIPRS in Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o sistemu plač v javnem sektorju – ZSPJS-R), vključno z zniževanjem števila zaposlenih, prav tako pa bodo predlagani nekateri dodatni ukrepi za realizacijo navedenega cilja.

⁶ Pogodba o stabilnosti, usklajevanju in upravljanju v EMU, člen 4.

⁷ V skladu s priporočili OECD o poenostavitvi pravno-organizacijskih oblik, ki jih uporablja javni sektor, in priporočili IMF.

⁸ Sprememba Zakona o izvrševanju proračuna RS.

⁹ Iz Zakona o uravnoveženju javnih financ (ZUJF) in Zakona o izvrševanju proračuna RS (ZIPRS).

Zakon o uravnoteženju javnih financ je večino socialnih transferjev spremenil trajno, na bolj občutljivih področjih (npr. starševskem in družinskem varstvu) pa jih je vezal na 2.5% gospodarsko rast. Omejevanje rasti socialnih transferjev naj bi se nadaljevalo do 850 tisoč delovno aktivnih. Omenjena področja vplivajo tako na centralni proračun oz. na enote centralne ravni države (tudi na 10 državnih skladov, 354 enot centralne države s področja izobraževanja in šolstva, 29 enot s področja zdravstva, 28 enot s področja socialnega varstva, 39 enot s področja kulture, raziskovalne dejavnosti, 16 enot s področja kmetijstva in gozdarstva in drugih 31 enot) kot na sklade socialnega zavarovanja (ZPIZ, ZZS, KAD). Zelo velik vpliv imata tudi na 2138 enot na lokalni ravni.

Dodatni vpliv z vidika konsolidacije na lokalni ravni predvidevamo s **spremenbo sistema financiranja občin**, tako da določanje primerne porabe ne bo več temeljilo na nestandardizirani porabi vseh občin v preteklih štirih letih, skozi standardiziran in omejen delež odhodkov za delovanje občine, za pokrivanje primerne porabe pa bodo poleg dohodnine namenjeni še drugi občinski viri. Sprememba bo spodbujala k povezovanju občin (predvsem glede zdaj razpršenih sredstev za naložbe), občinske proračune pa bo sistematično nadzorovalo računsko sodišče.

Nadaljeval se bo projekt omejevanja **sive ekonomije**, ki je že dal vidne rezultate.¹⁰ Vlada bo poleg tega okreplila **učinkovitost izterjave javnih dajatev**, in sicer z dvema ukrepoma:

- podjetjem, ki so sposobna redno poravnati sprotne davčne obveznosti, omogočiti, reprogramiranje dolga, tako da se poravnajo prispevki za socialno varnost, davki pa v razumno dolgem obdobju odplačila. V tem obdobju se dolžniku namesto zamudnih obresti zaračunavajo revalorizacijske obresti v višini, kar pomeni, da ukrep ni državna pomoč;
- prestrukturiranje podjetij na podlagi noveliranega ZFPPIPP na način, da se podjetjem, pri katerih upniki in lastniki dosežejo dogovor o prestrukturiranju, omogoči reprogramiranje davčnega dolga tako, da se s tem dolgom ne ogrozi prestrukturiranje.

Slovenija bo prav tako podprla ureditev (tudi na evropski ravni), ki bo poskrbela za davčno pravičnost, uredila in poenotila zakonodajo in pravila znotraj EU glede boja proti davčnim goljufijam, davčni utaji, izogibanju davkom, agresivnemu davčnem načrtovanju in davčnim oazam.

Vlada RS je aprila 2014 sprejela **dodatne ukrepe za uravnoteženje javnih financ** zaradi odločitve ustavnega sodišča v zvezi z davkom na nepremičnine. Zmanjšanje prihodkov bo nadomestila z dodatno racionalizacijo javnega sektorja ter nižjimi transferji v javne zavode in agencije, z dvigom trošarin in višjimi prihodki iz naslova dividend podjetij v državni lasti.

Če obseg teh ukrepov ne bi zadoščal za dosego fiskalnih ciljev, bo vlada sprejela dodatne ukrepe.

3.1.2 Okrepitev institucionalnega okvira za zagotavljanje stabilnosti javnih financ

Slovenija je zaradi izvajanja določb mednarodne pogodbe¹¹ v Ustavi RS spremenila 148. člen. S tem se je na najvišji načelni ravni uveljavilo o uravnoteženih javnih financ, ki dolgoročno omejuje zadolževanje države, tako da se ji preprečuje povečevanje dolga za njeno delovanje. V ustavnem zakonu je določeno tudi, da se z zakonom, ki ga Državni zbor Republike Slovenije sprejeme **z dvotretjinsko večino glasov vseh poslancev**, uredi izvajanje ustavnega načela in opredelijo izjemne okoliščine, v katerih so mogoča odstopanja. Priprava tovrstnega zakona torej zahteva politično soglasje, hkrati pa Vlada Republike Slovenije želi oblikovati njegovo besedilo tako, da se bo zakon res lahko izvajal.

Priprava navedenega zakona vključuje zahtevno usklajevanje in prikaz mogočih scenarijev javnofinančnih projekcij, ki so zelo občutljive za makroekonomske ocene in napovedi. To je tudi razlog, da Slovenija nekoliko zaostaja s sprejetjem zakona o fiskalnem pravilu in posledično tudi z novelo

¹⁰ Po ocenah naj bi ti ukrepi v sedmih mesecih (avgust 2013–februar 2014) prinesli dodatnih 69 milijonov evrov, pretežno pri DDV.

¹¹ Pogodba o stabilnosti, usklajevanju in upravljanju v ekonomski in monetarni uniji (t. i. fiskalni pakt).

Zakona o javnih financah. To ne pomeni, da krši dinamiko približevanja k fiskalnemu cilju, določenemu v evropskih pravilih. Vladna politika kar najbolj mogoče izhaja in upošteva te usmeritve. Pri tem pa poskuša najti rešitve, ki bodo srednjeročno zagotavljale makroekonomsko stabilnost in ravnovesje tako, da se uravnavajo ekonomski ukrepi z institucionalnimi spremembami, pri tem pa upošteva tudi nujne strukturne premike.

- Zakon o fiskalnem pravilu bo določil način in časovni okvir izvajanja srednjeročne uravnoteženosti prihodkov in izdatkov proračunov države, opredelil srednjeročni fiskalni cilj, fiskalno pravilo, izjemne okoliščine, v katerih se lahko odstopi od fiskalnega pravila, fiskalni svet, kot neodvisni državni organ in njegove pristojnosti, prav tako pa tudi način odprave odstopanj od fiskalnega pravila.
- Zakon o javnih financah bo sledil Zakonu o fiskalnem pravilu in bo vseboval določbe, ki bodo nazorno določale pripravo, izvajanje in spremljanje proračuna vseh institucionalnih enot sektorja država (poleg državnega proračuna pokojninska in zdravstvena blagajna, proračuni občin in druge institucionalne enote, ki so po Uredbi o standardni klasifikaciji institucionalnih sektorjev uvrščene v sektor S.13). Hkrati bo v zakonu vsebovano obvezno ravnanje vseh uporabnikov javnofinančnih sredstev. To ravnanje se nanaša na pripravo proračunov, njihovo izvrševanje, zadolževanje, prevzemanje obveznosti, evidentiranje itd. Posebna pozornost je namenjena nadzoru, zakon pa bo za kršitve določal tudi sankcije. Z nadzornimi mehanizmi za obvladovanje javnofinančnih neravnovesij se tako bo zagotavljala srednjeročna uravnoteženost.

Ključne naloge za obdobje 2014–2015:

- Podaljšanje varčevalnih ukrepov na področju plač in socialnih transferov do ravni zaposlenosti 850 tisoč delovno aktivnih prebivalcev.
- Sprejetje Zakona o fiskalnem pravilu v letu 2014.
- Sprememba Zakona o javnih financah za delovanje v celotnem sektorju države.
- Okrepitev srednjeročnega proračunskega načrtovanja.
- Sprememba Zakona o financiranju občin.
- Racionalizacija javnih služb in zavodov.

3.2 Priporočilo 2: DOLGOROČNA VZDRŽNOST JAVNIH FINANC IN OMEJEVANJE STROŠKOV STARANJA

Priporočilo št. 2:

Okrepi dolgoročno vzdržnost pokojninskega sistema v obdobju po letu 2020 z nadaljnjo prilagoditvijo vseh ustreznih parametrov, vključno z navezavo zakonsko predpisane upokojitvene starosti na podaljšanje življenjske dobe, hkrati pa ohranja zadostno raven pokojnin. Omeji s staranjem prebivalstva povezane stroške dolgotrajne oskrbe in izboljša dostop do storitev s preusmeritvijo oskrbe z institucionalne na oskrbo na domu, izboljšanjem usmerjanja nadomestil za upravičenosti ter povečanjem preventive za zmanjšanje invalidnosti/odvisnosti.

CILJI:

- Omejitev naraščanja izdatkov zaradi staranja prebivalstva z nižanjem prirasta novih upokoјencev ob hkratni zagotovitvi dostojnih pokojnin.
- Vzpostavitev sistema dolgotrajne oskrbe.
- Racionalizacija in optimizacija izvajalcev javne zdravstvene dejavnosti.

Slovenija spada med države, v katerih se delež starejšega prebivalstva povečuje najhitreje, kar pomeni pomembno tveganje in visoke morebitne obveznosti javnih financ v prihodnjih desetletjih. Stroški zaradi staranja poleg izdatkov za pokojnine pomenijo tudi povečevanje stroškov za zdravje in dolgotrajno oskrbo. Na vseh treh področjih Slovenija potrebuje prilagoditve.

3.2.1 Pokojnine

Prve ocene učinkov pokojninske reforme kažejo pozitivne kratkoročne, pa tudi srednjeročne učinke na vzdržnost javnih financ. V prvih sedmih letih reforme bodo odhodki za pokojnine v primerjavi s stanjem pred reformo padali, nato pa bodo z razliko, ki bo dosežena v omenjenih letih, enakomerno naraščali, vendar pa bodo skupni odhodki za pokojnine še vedno nižji, kot bi bili brez reforme. Delež izdatkov za pokojnine se bo s sedanjih 11 % BDP do 2060 povečal na nekaj nad 16 % BDP.

Reforma prinaša prihranke, vendar učinki niso tako izraziti, ker se je uresničeval tudi cilj primerne višine pokojnin. Dobršen del vzdržnosti oziroma finančnega prihranka se izgubi zaradi zagotavljanja primerne nadomestne stopnje prihodnjim generacijam upokojencev, s čimer se varujeta tudi njihov socialni in materialni položaj. Dolgoročno se bo zaradi učinkov reforme morala stabilizirati tudi obveznost državnega proračuna do pokojninske blagajne.

Reforma je ob delovanju prehodnih obdobji že v prvem letu prinesla pozitivne učinke, saj je praktično ustavila rast novih starostnih upokojencev. Dotok novih zahtevkov za starostno upokojitve v letu 2013 pa je nižji kakor v preteklih letih – 15.512, medtem ko je to število v letu 2012 znašalo 25.262.

Dejanska upokojitvena starost novih starostnih upokojencev se je v letu 2013 pri ženskah v prvem letu reforme zvišala za 2 meseca, pri moških pa se je delno znižala (za 4 mesece). To znižanje je predvsem posledica tega, da so se v letu 2013 upokojevali zlasti posamezniki, ki so ob nizki starosti dopolnili razmeroma dolgo pokojninsko dobo brez dokupa, medtem ko se drugi zavarovanci, ki so bili starejši in imeli dopolnjene manj pokojninske dobe, niso mogli upokojiti, saj reforma ne omogoča več uveljavljanja dodane dobe (študij, vojska). Poleg tega so se v letu 2013 upokojevali povečini posamezniki, ki so imeli zagotovljeno varstvo pričakovanih pravic po prejšnji zakonodaji, pri čemer so moški še vedno lahko uveljavljali znižanje starosti na račun otrok. Nasprotno pa ugotavljamo pozitivno gibanje pri ženskah, pri katerih se je dejanska upokojitvena starost v enem letu zvišala za 2 meseca.

Pri novih (starostnih) moških upokojencih v letu 2013 ugotavljamo **podaljšanje dopolnjene pokojninske dobe** za 10 mesecev, medtem ko se je pri ženskah ta doba podaljšala skoraj za eno leto (11 mesecev).

Ključne naloge za obdobje 2014–2015:

- Analiza učinkov pokojninske reforme iz leta 2012 do konca aprila 2014.
- Priprava podlage za javno razpravo o sistemu pokojninskega in invalidskega zavarovanja po letu 2020. Vsebovala bo predloge mogočih ukrepov za dolgoročno vzdržnost pokojninskega sistema in hkratno primerno višino pokojnin, temelječe na učinkih reforme, demografskem razvoju prebivalstva in nadaljnji odpravi posameznih ugodnosti, ki zmanjšujejo učinke reforme – zniževanje starosti. Dokument bo podlaga za razmislek o vpeljavi točkovnega sistema in nadaljnjem razvoju drugega stebra pokojninskega zavarovanja.

3.2.2 Zdravje

Izhodišče za reformo zdravstva je postavljeno na načelih povečanja učinkovitosti financiranja in organizacije. Upoštevajoč različne študije, se preučuje košarica pravic iz naslova zdravstvenega

zavarovanja, premik iz bolnišničnega v ambulantno zdravljenje, racionalizacija sheme financiranja, uskladitev zavarovanja za upokoјence in financiranje za dolgotrajno oskrbo.

Ključni ukrep v prihodnjem obdobju bo racionalizacija in optimizacija izvajalcev javne zdravstvene dejavnosti, pri čemer bo kot prvi in najpreprostejši ukrep uvedeno **skupno javno naročanje** (nabava zdravil in medicinskih pripomočkov ter opreme). Prav tako bodo sprejete nove rešitve **skupnega izvajanja dejavnosti**, npr. skupno opravljanje podpornih služb (oblika t. i. skupnosti; ohrani se pravna subjektiviteta izvajalcev; upošteva se regijsko načelo organiziranosti). Preučene bodo možnosti gospodarnejše organizacije izvajalcev zdravstvene dejavnosti v javni zdravstveni mreži. Nadaljevale se bodo dejavnosti pri projektu e-Zdravje, ki bodo bistveno pripomogle k **racionalizaciji zdravstva**, npr. povzetek elektronskega zdravstvenega zapisa; klinični register pacientov; projekt brezpapirne bolnišnice; informativna podpora preventivnega zdravstvenega varstva otrok in mladostnikov; mobilna podpora spremljanja pacienta; podpora obveščanju patronažne službe in elektronski vpogled v zdravstvene podatke; uvedba ultrazvočnih preiskav v oddaljenih ambulantah; terminološki strežnik.

Ključne naloge za obdobje 2014–2015:

- Racionalizacija in optimizacija izvajalcev javne zdravstvene dejavnosti.
- Uvedba skupnega javnega naročanja.

3.2.3 Dolgotrajna oskrba

Slovenija nima celovitega sistema dolgotrajne oskrbe, ampak se različne storitve in prejemki, namenjeni osebam, ki tako oskrbo potrebujejo, zagotavljajo v sistemu zdravstvenega varstva, pokojninsko-invalidskega zavarovanja in socialnega varstva ter sistemih posebne skrbi za invalidne osebe. Podobno velja glede osebne asistencе za invalide. Uveljavitev sistema dolgotrajne oskrbe bo tesno povezana s spremembami in prilagoditvami v zdravstvu in pokojninskem sistemu.

V različne oblike storitev in prejemkov je vključeno nekaj več kot 60.000 oseb, od teh je več kot 40.000 starejših ob 65 let. V formalne storitve dolgotrajne oskrbe (različne oblike institucionalnega varstva, pomoč na domu, patronažna služba, družinski pomočnik) je vključenih okoli 41.500 oseb. Poleg tega se za približno 19.000 oseb letno, ki prejemajo različne oblike denarnih prejemkov za dolgotrajno oskrbo, izvajajo storitve v okviru neformalnih izvajalcev, predvsem družinskih članov, sosedske pomoči ter nevladnih in humanitarnih organizacij. V programe osebne asistencе je vključeno okoli 800 oseb letno.¹²

Izdatki za dolgotrajno oskrbo so v letu 2011 znašali 1,32 % BDP, od tega 0,98 % BDP javni izdatki in 0,31 % BDP zasebni. V obdobju 2003–2011 se ti izdatki povečujejo bolj kakor nominalni BDP. Posledica tega je povečanje deleža v BDP v tem obdobju za 0,31 odstotne točke.

Zaradi celovite obravnave problematike staranja prebivalstva je vlada septembra 2013 sprejela izhodišča za zakon, ki ureja dolgotrajno oskrbo, osebno asistenco in zavarovanje za dolgotrajno oskrbo. Rok za sprejetje tega zakona na vladi je november 2014.

Ključni cilji so:

- Solidarnostno financiranje dolgotrajne oskrbe po načelih socialnega zavarovanja in dolgoročno finančno vzdržen sistem.
- Povečati socialno varnost in kakovost življenja ljudi, ki imajo zmanjšano sposobnost samooskrbe in potrebujejo pomoč pri življenjsko pomembnih opravilih.
- Dostopnost do kakovostnih storitev oziroma pravic dolgotrajne oskrbe vsem, ki to potrebujejo, prednost imajo oblike pomoči in podpore, ki upravičencem zagotavljajo, da ostanejo v domačem okolju.

¹² Podatki Inštituta za socialno varstvo.

- Povezati izvajalce dolgotrajne oskrbe v celovit, gospodaren in učinkovit sistem.
- Razvijati preventivo in spodbujati rehabilitacijo v dolgotrajni oskrbi ter uporabo sodobnih tehnologij,
- Sistemska podpora invalidom pri izvajanju tistih dejavnosti, vezanih na vključevanje v družbo, ki jih zaradi najtežje vrste in stopnje invalidnosti ne morejo zagotavljati sami.
- Enotna opredelitev upravičencev in pravic (storitev in prejemkov), enoten postopek uveljavljanja pravic do dolgotrajne oskrbe in enotno izvajanje pravic iz naslova dolgotrajne oskrbe.

Urejena bo tudi osebna asistenca kot posebna oblika skupnostne pomoči invalidnim osebam, ki so v celoti odvisne od tuje pomoči, predvsem pa:

- opredelitev osebne asistencе (upravičenci, storitve, povezava z dolgotrajno oskrbo);
- posebnosti financiranja osebne asistencе;
- postopek uveljavljanja osebne asistencе v povezavi s postopki za dolgotrajno oskrbo;
- izvajanje osebne asistencе v povezavi z dolgotrajno oskrbo.

Ključne naloge za obdobje 2014–2015:

- Zakon o dolgotrajni oskrbi, osebni asistenci in zavarovanju za dolgotrajno oskrbo.
- Priprava na uvedbo novega sistema dolgotrajne oskrbe in osebne asistencе, vključno z uvedbo novega sistema financiranja tega področja.
- Priprava pogojev za začetek deinstitucionalizacije oziroma prehoda z institucionalnih na skupnostne oblike podpore in pomoči trajno odvisnim osebam.
- Vzpostavitev infrastrukture za izvajanje podpore in pomoči osebam, ki potrebujejo dolgotrajno oskrbo in osebno asistenco v lokalnem okolju.

3.3 Priporočilo 3: TRG DELA IN PLAČE

Priporočilo št. 3:

Zagotovi, da trendi na področju plač, vključno z minimalno plačo, podpirajo konkurenčnost in ustvarjanje delovnih mest. Skrbno spremlja učinke nedavne reforme trga dela in po potrebi opredeli področja, na katerih so potrebni dodatni ukrepi, da se bo spodbujalo ustvarjanje delovnih mest in odpravila segmentacija trga dela, vključno z regulacijo študentskega dela. Sprejme nadaljnje ukrepe za povečanje zaposlenosti med mladimi s terciarno izobrazbo, starejšimi in nizko kvalificiranimi osebami z osredotočenjem sredstev na potrebam prilagojene ukrepe aktivne politike zaposlovanja, hkrati pa izboljša njihovo učinkovitost. Odpravi neusklajenost kvalifikacij in potreb na trgu dela s povečanjem privlačnosti zadevnega poklicnega izobraževanja in programov usposabljanja ter z nadaljnjim sodelovanjem z ustreznimi zainteresiranimi stranmi pri ocenjevanju potreb na trgu dela.

CILJI:

- Večja prilagodljivost trga dela ter manjša segmentacija med vrstami zaposlitve in drugimi oblikami dela.
- Stroškovna primerljivost posameznih oblik dela kot prispevek h konkurenčnosti.
- Zmanjšanje dela in zaposlovanja na črno ter izboljšanje inšpekcijskega nadzora.

3.3.1 Trg dela

Trg dela odseva številne strukturne slabosti slovenskega gospodarstva. Število brezposelnih se je v letu 2013 povečalo za blizu 9 odstotkov, rast pa je zaznana tudi v začetku leta 2014. Bistvenega izboljšanja razmer v letu 2014 še ni pričakovati, saj bo odziv na pričakovano izboljšanje v gospodarstvu zapoznel.

V ukrepe Aktivne politike zaposlovanja je bilo v letu 2013 vključenih 38.654 ali 32,4 % več oseb kot v letu 2012, največ v programe spodbujanja zaposlovanja (143 % več kot 2012) ter ukrepe usposabljanja in izobraževanja (52 % več kot 2012).

Mladi so med najbolj ogroženimi skupinami na trgu dela, predstavljajo skoraj četrtno vseh brezposelnih v državi. Slovenija je januarja 2014 sprejela izvedbeni načrt Jamstvo za mlade, ki zajema širšo ciljno skupino mladih do 29. leta in uvaja ukrepe aktivne politike zaposlovanja, ki so se v preteklosti že izkazali za uspešne in so prepoznani tudi pri delodajalcih. Ključni ukrepi so povezani z boljšim napovedovanjem prihodnjih potreb na trgu dela in večji dostopnosti vseživljenjske kariere orientacije na vseh ravneh izobraževanja ter so na voljo takoj po nastanku brezposelnosti. Ukrepi se bodo krepili in prilagajali potrebam specifičnih posameznih ciljnih skupin mladih. V okviru Jamstva za mlade bo izvedenih skupaj 36 ukrepov, od tega 8 sistemskih in 28 programskih, za kar je namenjeno 157,7 milijona evrov v dveh letih.

Za boljše delovanje trga dela je Slovenija uveljavila naslednje ukrepe:

- oprostitev plačila prispevkov delodajalcem ob zaposlitvi mladih za dve leti (za osebe pod 30 let za nedoločen čas, ki so bili najmanj tri mesece v evidenci brezposelnih),
- opravljanje začasnih in občasnih del brezposelnim in upokojevcem,
- omejitve ciljne skupine za javna dela na dolgotrajno brezposelne,¹³ s čimer je omogočen prehod iz pasivnih v aktivne oblike pomoči,
- sofinanciranje izvajanja programov usposabljanja in izobraževanja po programih javnih del.

Nadaljevanje reforme trga na področju študentskega dela.¹⁴ Zniževanje segmentacije se rešuje z višjo skupno obremenitvijo študentskega dela (okrog 43 %) ter vključitvijo v pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Stroški, obveznosti in pravice iz naslova študentskega dela se bodo približali tistim iz pogodbe o zaposlitvi ob ohranitvi fleksibilnosti študentskega dela. Nelojalna konkurenca se bo preprečevala z omejitvami pri delodajalcih, vezanimi na povprečno število zaposlenih v preteklem letu, in ostrejšim nadzorom nad statusom študenta ali dijaka. Vzpostavljena bo centralna evidenca začasnega in občasnega dela dijakov in študentov, ki bo podatkovna in informacijska podlaga za ostrejši nadzor in regulacijo celotnega področja.

Za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno¹⁵ je predvidena uvedba t. i. vavčerskega sistema za osebno dopolnilno delo. To je vrsta dela, namenjena fizičnim osebam ter omejena po dovoljeni višini zaslužka in po vrsti del (npr. varstvo otrok, pomoč v gospodinjstvu, vrtnarjenje, inštrukcije). Od te oblike dela bodo prav tako plačani pokojninski in zdravstveni prispevki, ki prinašajo tudi pravice. Prihodki so poleg tega osnova za dohodnino. Za izboljšanje nadzora nad zaposlovanjem na črno¹⁶ se spreminja rok za prijavo v obvezno pokojninsko invalidsko zavarovanje najpozneje na dan nastopa dela.

Izboljšana je ureditev glede pristojnosti in nalog inšpektorata za delo, pooblastil inšpektorjev, inšpekcijskega postopka in inšpekcijskih ukrepov¹⁷. Cilj je povečanje učinkovitosti inšpektorata z ustrezno kaznovano politiko, kadrovske krepitvijo in večjim sodelovanjem s socialnimi partnerji. Inšpektorat pridobiva nova pooblastila za ukrepanje ob hujših ali ponavljajočih se kršitvah predpisov.

3.3.2 Plače

Politika plač je urejena s kolektivnimi pogodbami, posebej za javni sektor in za zasebni sektor po panožnem načelu. Kolektivne pogodbe omogočajo nekaj fleksibilnosti in manevrskega prostora za dogovor, kar se je od začetka gospodarske krize že pokazalo predvsem v znižanju osnovnih plač in

¹³ Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o urejanju trga dela (ZUTD-B).

¹⁴ Zakon o začasnem in občasnem delu dijakov in študentov bo predvidoma sprejet junija 2014.

¹⁵ Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno je v postopku sprejemanja v Državnem zboru RS.

¹⁶ Zakon o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz obveznega pokojninskega zavarovanja.

¹⁷ Novela Zakona o inšpekciji dela – ZID-1.

zaostrenih pogojih glede izplačil različnih vrst dodatkov. Plače so v zadnjih letih nazadovale najprej v zasebnem, v zadnjih dveh letih pa tudi v javnem sektorju. S tem se je zmanjšal pritisk na strošek dela na enoto proizvoda, ki se je po prvih ocenah v letu 2013 znižal za 0,8 %¹⁸, vendar še vedno presega rast produktivnosti dela in gibanja v glavnih konkurenčnih državah.

Zakonska ureditev minimalne plače v Sloveniji se ni spremenila, ker o tem ni bilo soglasja med socialnimi partnerji. Minimalna plača je bila januarja 2014 usklajena z rastjo cen življenjskih potrebščin za 0,7 %. V razpravah med socialnimi partnerji je prevladalo mnenje, da povišanje minimalne plače nima pomembnejšega vpliva na konkurenčnost, saj je stroške dela mogoče zmanjševati z drugimi ukrepi in je treba problematiko minimalne plače obravnavati pri celoviti plačni politiki. Osnove za to bodo dane v socialnem sporazumu, ki bo dogovorjen aprila 2014.

Vlada bo preučila možnost uvedbe drugih ukrepov, ki vplivajo na stroške dela, da bi spodbudila rast in ustvarjanje delovnih mest, ne da bi se pri tem poslabšal socialni položaj zaposlenih z nizkimi dohodki. Stroške dela obravnava tudi že sprejeta reforma trga dela z večjo vlogo kolektivnega dogovarjanja glede institutov, ki vplivajo na višino teh stroškov. Gre za tiste določbe Zakona o delovnih razmerjih, na podlagi katerih socialni partnerji posamezne pravice in obveznosti lahko s kolektivnimi pogodbami uredijo drugače¹⁹ ter pomenijo večjo fleksibilnost in manjše stroške dela. V prvemu letu so bile sklenjene te prenovljene kolektivne pogodbe oziroma spremembe in dopolnitve normativnega dela:

- Kolektivna pogodba za dejavnosti pridobivanja in predelave nekovinskih rudnin Slovenije,
- Kolektivna pogodba za obrt in podjetništvo,
- Kolektivna pogodba dejavnosti gostinstva in turizma Slovenije,
- Kolektivna pogodba za papirno in papirnopredelovalno dejavnost,
- Kolektivna pogodba dejavnosti bančništva Slovenije,
- Kolektivna pogodba tekstilne, oblačilne, usnjarske in usnjarskopredelovalne dejavnosti Slovenije,
- Kolektivna pogodba dejavnosti trgovine.

S spremembami nekaterih kolektivnih pogodb se zmanjšujejo stroški zaradi:

- določitve drugačnih meril za upravičenost do odpravnine ob upokojitvi,
- krajših odpovednih rokov za zaposlene z več kot 25 let zaposlitve pri delodajalcu,
- spremenjene ureditve dodatka na delovno dobo in
- ureditve pripravništva, pri katerem se dopušča plačilo najmanj 70 % osnovne plače za delovno mesto, za katero se pripravnik usposablja (vendar ne manj od minimalne plače).

Še pogosteje kakor za ukrepe, ki vplivajo na stroške, so se podpisniki kolektivnih pogodb odločili za urejanje drugih institutov, ki predstavljajo večjo fleksibilnost (bonusi, delovni čas...).

Ključne naloge za obdobje 2014–2015:

- Izvajanje Jamstva za mlade in Pobude za mlade.
- Analiza Ukrepov aktivne politike zaposlovanja.

¹⁸ Podatek Banke Slovenije.

¹⁹ 33. člen – primeri opravljanja drugega dela,

54. člen – dodatno določanje primerov, ko se delo lahko opravlja na podlagi pogodbe o zaposlitvi za določen čas, in možnost sklepanja pogodbe o zaposlitvi za določen čas zunaj zakonskih primerov za manjše delodajalce,

59. člen – določitev kvote agencijskih delavcev, katerih delo lahko poleg redno zaposlenih delavcev pri delodajalcu – uporabniku, uporablja uporabnik,

94. člen – določitev odpovednih rokov,

120. člen – ureditev zaposlovanja mladih, ki po končanem izobraževanju vstopajo na trg dela, pripravništvo,

132. člen – določitev pogojev za pridobitev pravice do odpravnine ob upokojitvi in njene višine,

144. člen – določitev referenčnega obdobja za upoštevanje povprečne časovne omejitve nadurnega dela,

158. člen – določitev daljšega referenčnega obdobja za upoštevanje povprečne časovne omejitve delovne obveznosti nočnega delavca, zagotavljanja dnevnega in tedenskega počitka oziroma povprečnega trajanja polnega delovnega časa,

172. člen – določitev dodatnih disciplinskih sankcij in

222. člen – določitev dodatka za delovno dobo.

- Ciljno usmerjeni ukrepi v aktivni politiki zaposlovanja za najranljivejše skupine na trgu dela: mlade ženske, dolgotrajno brezposelne, starejše, manj izobražene (poudarek bo tudi na izvajanju storitev na trgu dela).
- Sprejetje Zakona o začasnem in občasnem delu dijakovi in študentov, ki na novo ureja študentsko delo (junij 2014).
- Sprejetje Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (konec aprila 2014).
- Preučitev sprememb predpisov, ki urejajo trg dela, na podlagi analize spremljanja učinkov reforme trga dela (2014).
- Primerjava stroškov posameznih oblik dela in prepoznavna ukrepov za zagotovitev njihove primerljivosti, ki bo omogočala ustrezno fleksibilnost na trgu dela, prispevala h konkurenčnosti gospodarstva in hkrati vplivala na odpravo nelojalne konkurence oziroma segmentacije, ki jo na trgu dela povzročajo oblike dela, ki niso bile predmet reforme trga dela; pri spremembah bo zasledovano načelo »vsako delo šteje« in tako zagotovljena finančna vzdržnost sistemov socialne varnosti.
- Možnosti povečanja vloge kolektivnega dogovarjanja o institutih, ki vplivajo na stroške dela in fleksibilnost (2014).

3.4 Priporočilo 4: BANKE IN BANČNI SISTEM

Priporočilo št. 4

Izvede ustrezne ukrepe, ob pomoči evropskih partnerjev, za najem neodvisnega zunanjega svetovalca do junija 2013, ki bo opravil pregled kakovosti aktive bank v celotnem sistemu. To naj zaključi v letu 2013 in zagotovi hitrejši napredek v primeru dveh bank, ki sta že predmet postopka državne pomoči, da se bo pospešilo izboljšanje njunih bilanc stanja. Pripravljena mora biti zagotoviti dodaten kapital, če bi se pri prenosu aktive ali pri pregledu kakovosti aktive odkrile dodatne pomanjkljivosti. Vsi ukrepi, vključno z objektivnimi ocenami kapitalskih potreb, prenosom aktive na Družbo za upravljanje terjatev bank, programom za zavarovanje premoženja in operativno izvedbo ukrepov prestrukturiranja, bi se morali izvesti ob polnem spoštovanju pravil o državni pomoči, če je ta vključena. Hkrati do marca 2014 razvije in nato izvede celostno sektorsko strategijo za zagotovitev upravljanja prestrukturiranih bank po neodvisnem načelu (arm's length), da bi se znatno izboljšali korporativno upravljanje, upravljanje tveganj in dobičkonosnost v sektorju, tudi s konsolidacijo, kadar je to primerno. Hitro nadaljuje s pripravami za napovedano privatizacijo NKBM in do septembra 2013 pripravi ambiciozen časovni načrt za odprodajo neposrednih in posrednih državnih deležev v bankah.

CILJI:

- Ponovna vzpostavitev kapitalске ustreznosti bank.
- Prestrukturiranje slabih terjatev bank.
- Konsolidacija bančnega sektorja.

Na podlagi priporočila Evropske komisije so bili v letu 2013 za reprezentativni del slovenskega bančnega sistema opravljeni **neodvisni pregledi kakovosti sredstev in obremenitveni testi**, da bi se ocenila trdnost slovenskega bančnega sistema v razmerah osnovnega in neugodnega makroekonomskega scenarija za triletno obdobje (2013–2015) ter ugotovil morebitni primanjkljaj kapitala, ki bi ga ob uresničitvi teh scenarijev lahko imela posamezna banka in posledično celoten bančni sistem.

Izidi obremenitvenih testov po neugodnem scenariju, ki predvideva nadaljnje poslabševanje makroekonomskih razmer do leta 2015, so prikazali agregatni kapitalski primanjkljaj na ravni osmih bank, vključenih v pregled, v znesku 4,778 milijarde evrov. Na tej podlagi je Banka Slovenije bankam, ki so bile primerne za začetek postopka izvedbe ukrepov po Zakonu o ukrepih RS za krepitev stabilnosti bank (ZUKSB), z odločbo odredila izredni ukrep povečanja kapitala in določila kapitalске

zahteve za vzpostavitev njihove kapitalske ustreznosti. Vlada Republike Slovenija je zato 12. decembra 2013 sprejela ukrepe po ZUKSB, in sicer je za **dokapitalizacijo NLB, NKBM in Abanke** skupno namenila 2,769 milijarde evrov. V decembru 2013 sta bili dokapitalizirani tudi dve banki, ki sta v postopku nadzorovanega prenehanja poslovanja.

Vzporedno z dokapitalizacijo navedenih bank so potekale tudi aktivnosti v zvezi s prenosom tveganih postavk na Družbo za upravljanje terjatev bank – DUTB, pri čemer sta NLB in NKBM že v decembru 2013 končali vsa opravila za svoj njihov pravni prenos, medtem ko se bo prenos tveganih postavk Abanke izvedel po dokončni odobritvi ukrepov državne pomoči s strani Evropske komisije, predvidoma konec aprila 2014. V začetku drugega polletja se načrtuje tudi dokapitalizacija in prenos sredstev iz Banke Celje. Za Gorenjsko banko je vlada podaljšala zavezo za morebitno dokapitalizacijo do konca leta 2014. Ukrepi za krepitev stabilnosti v bankah Hypo in Reiffeisen niso več potrebni, saj sta banki sami izvedli zahtevane ukrepe.

Prodaja državnih deležev v bankah poteka po odprtem in preglednem postopku. Republika Slovenija mora odprodati celoten delež NKBM do konca leta 2016 ter do konca leta 2017 zmanjšati delež v NLB najmanj do 25 % in eno delnico. Za druge banke v državni lasti bodo prav tako določeni načini privatizacije.

Za izboljšanje upravljanja sredstev, pri katerih dolžnik ne more odplačevati dolga pod dogovorjenimi pogoji, je Banka Slovenije sprejela **Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o ocenjevanju izgub iz kreditnega tveganja bank in hranilnic**. Banka tako lahko prestrukturira finančna sredstva do dolžnika z izvedbo ene ali več aktivnosti, za katere se ob sicer normalnem ekonomskem in finančnem položaju dolžnika ne bi odločila (npr. podaljšanje roka ali odlog vračila terjatev, znižanje obrestne mere in/ali drugih stroškov, znižanje višine terjatev kot posledica pogodbeno dogovorjenega odpusta dolga in lastniškega prestrukturiranja, konverzija terjatev v naložbo v kapital dolžnika itd.).

Ključne naloge za obdobje 2014–2015:

- Strategija postopne konsolidacije bančnega sistema s krčenjem bilančne vsote bančnega sistema in zniževanjem števila delujočih bank.
- Prodaja deležev države v bankah v rokih, ki so določeni v zavezah RS, danih v postopku odobritve državne pomoči, mora potekati odprto in pregledno.
- Izvedba ukrepov za krepitev stabilnosti pri bankah, ki jim ne bo uspelo v roku odpraviti ugotovljenega kapitalskega primanjkljaja.

3.5 Priporočilo 5: REGULATIVNI OKVIR ZA BANKE IN NADZORNE ZMOGLJIVOSTI

Priporočilo št. 5:

Do konca leta 2013 pregleda regulativni okvir za banke in na osnovi tega pregleda okrepi nadzorne zmogljivosti, transparentnost in statistična razkritja.

CILJ:

- Zagotoviti tak zakonodajni okvir za področje finančnih storitev, ki bo v skladu z vsemi mednarodnimi zahtevami in najboljšo mednarodno prakso.
- Prilagoditev pravnega reda zakonodajnim rešitvam iz evropske bančne reforme.

Za zagotavljanje dolgoročne stabilnosti finančnega sistema so bili v letih 2012 in 2013 sprejeti ti predpisi:

- Zakon o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti (ZUKSB) določa ukrepe za krepitev stabilnosti bank, ki jih izvaja Družba za upravljanje terjatev bank (DUTB) ali Republika Slovenija neposredno.

- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o bančništvu, katerega cilj je bil vzpostaviti posebno pravno ureditev za odpravo težav bančnega sistema zaradi omejenih sposobnosti obstoječih lastnikov za dokapitalizacijo bank. Banka Slovenije lahko ukrepa že pri okoliščinah, na podlagi katerih se prepozna verjetnost neizpolnjevanja kapitalskih zahtev, hkrati pa ti ukrepi dopolnjujejo ukrepe po ZUKSB, če je ali bi lahko bila ogrožena stabilnost finančnega sistema.
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o bančništvu (ZBan-1L) uvaja nov izredni ukrep, ki ga lahko Banka Slovenije izreče banki, če je v zvezi z njo podano povečano tveganje in niso podane okoliščine, iz katerih bi izhajalo, da bodo razlogi za povečano tveganje v ustreznem roku verjetno odpravljeni. Nanaša se na zmanjšanje osnovnega kapitala in prenehanje ali konverzijo hibridnih finančnih instrumentov in podrejenih obveznosti bank v navadne delnice banke v obsegu, s katerim se zagotovi pokritje izgube banke ali zahtevana kapitalska ustreznost banke. Pri tem je treba upoštevati načelo, da posamezni upnik zaradi uporabe tega ukrepa nima večjih izgub, kot bi jih imel ob stečaju banke.
- Zakon o dopolnitvah Zakona o javnih financah vzpostavlja ustrezne pravne podlage, ki omogočajo, da Republike Slovenija zagotovi stabilnost finančnega sistema in omogoči izvedbo ukrepov za krepitev stabilnosti bank. Za zagotovitev stabilnosti finančnega sistema lahko država z denarnim vplačilom ali stvarnim vložkom pridobi kapitalske naložbe v bankah in hranilnicah, ki imajo sedež v Republiki Sloveniji. Pridobivanje kapitalskih naložb se izvede ne glede na predvideni obseg izdatkov na računu finančnih terjatev in naložb sprejetega proračuna države.
- Zakon o makrobonitetnem nadzoru finančnega sistema izboljšuje nadzor nad finančnimi institucijami, ki zaradi svoje lastniške ali drugačne prepletenosti delujejo v različnih delih tega sistema in prispevajo k razvoju sistemskih tveganj, zato da se zaščiti stabilnost celotnega finančnega sistema.

Ključne naloge za obdobje 2014–2015:

- Izvajanje Direktive o bonitetnem nadzoru CRDIV²⁰ in nadaljnja opredelitev elementov bonitetnih zahtev²¹.
- Izvajanje Uredbe o enotnem nadzornem mehanizmu (Uredba (EU) št. 1024/2013) ter Direktive o reševanju in sanaciji kreditnih institucij (BRRD) s pripravo novega zakona, ki ureja bančništvo.
- Reforma bančnega nadzora in prehod na enotni nadzorni mehanizem (SSM)²², v katerem bo ECB skupaj s pristojnimi organi na državni ravni celovito ocenila kreditne institucije, katerih nadzor bo neposredno prevzela, med njimi tri slovenske banke: NLB, NKBM in SID banka.
- Vzpostavitev celovitega kreditnega biroja v okviru Banke Slovenije, ki bo izboljšal preglednost in zmanjšal asimetrijo bančnih podatkov.

²⁰ Direktiva 2013/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta o dostopu do dejavnosti kreditnih institucij in bonitetnem nadzoru kreditnih institucij in investicijskih podjetij, spremembi Direktive 2002/87/ES in razveljavitvi direktiv 2006/48/ES in 2006/49/ES (CRDIV).

²¹ Uredba (EU) št. 575/2013 Evropskega parlamenta in Sveta o bonitetnih zahtevah za kreditne institucije in investicijska podjetja ter o spremembi Uredbe (EU) št. 648/2012 (CRR).

²² Uredba o enotnem nadzornem mehanizmu (Uredba (EU) 1024/2013) je začela veljati v začetku novembra 2013, Evropska centralna banka (ECB) pa bo v celoti prevzela nadzorne naloge novembra 2014.

3.6 Priporočilo 6: ZMANJŠANJE OVIR ZA VSTOP IN DELOVANJE REGULIRANIH STORITEV

Priporočilo št. 6

Pospeši reformo reguliranih storitev in pri tem znatno zmanjša ovire za vstop v te poklice. Izboljša poslovno okolje, vključno z zagotovitvijo neodvisnosti agencije za varstvo konkurence ter zagotovitvijo njenega zadostnega in neodvisnega financiranja.

CILJ:

– Znižanje števila reguliranih dejavnosti in poklicev za polovico.

Agencija za varstvo konkurence je bila prestrukturirana in lahko opravlja svoje naloge, pri čemer je bila tudi AVK izpostavljena ukrepom za konsolidacijo javnih financ, enako kot druge podobne inštitucije.

Namen Enotne kontaktne točke (EKT) je izboljšanje zakonodaje (odprava nepotrebnih ovir, poenostavitev postopkov, izboljšanje poslovnega/zakonodajnega okolja in dvig konkurenčnosti gospodarstva), ki se nanaša na regulirane dejavnosti in poklice. Enotni dokument za boljše zakonodajno in poslovno okolje ter dvig konkurenčnosti obsega 262 ukrepov, ki so razdeljeni po področjih in resorjih, odgovornih za njihovo izvedbo. Izvedenih je 45 ukrepov (17 %), 85 ukrepov (32 %) se še izvaja, 124 ukrepov je še pred izvedbo (48 %) in osem jih je predlaganih za črtanje (3 %). Posebej velja opozoriti na ukrepe za poenostavitev vstopnih pogojev za opravljanje dejavnosti na trgu, katerih izvedbo mora Slovenija pospešiti, zato da se vzpostavi prožnejši trg delovne sile in prosti pretok med državami članicami EU. Do zdaj je bilo število reguliranih poklicev zmanjšano s 323 na 262 (sistemsko deregulirano področje obrti; ob spremembi področnih zakonodaj so bili deregulirani še 4 poklici s kulturnega in 6 poklicev z medicinskega področja). Poleg zmanjšanja števila regulacij (deregulacija) se je poenostavilo pridobivanje obstoječih dovoljenj. Zaveza vlade je, da delo skupine pospeši in da razumno prenovi seznam reguliranih poklicev, tako da jih bo **dodatno deregulirana polovica, kar je še približno 100 poklicev**, ob upoštevanju potreb gospodarstva.

Med pomembne cilje preнове uvrščamo **ustrezno uveljavitev storitvene in poklicne direktive**, ki bo spodbudila pretok strokovnjakov (z uvedbo evropske poklicne izkaznice, boljšim in lažjim dostopom do informacij, možnostjo delnega dostopa), hkrati pa vsebuje mehanizme za zaščito potrošnikov in pacientov (mehanizem opozarjanja po IMI-sistemu, katerega uporaba je postala obvezna; preverjanje jezikovnega znanja za poklice, ki imajo vpliv na zdravje in varnost pacientov). V letu 2014 bo pripravljen predlog sprememb slovenskih predpisov, ki urejajo priznavanje poklicnih kvalifikacij, proučene pa tudi možnosti za manj omejevalne mehanizme, da se zaščitijo interesi potrošnikov in javni interesi.

Ključne naloge za obdobje 2014–2015:

- Pregled, popis in priprava predlogov za prenovu področne zakonodaje za regulirane dejavnosti in storitve ter ponoven pregled poklicev, zato da se za polovico zmanjša deregulacija.
- Priprava predlogov predpisov, ki urejajo priznavanje poklicnih kvalifikacij.

3.7 Priporočilo 7: ZMANJŠANJE TRAJANJA SODNIH POSTOPKOV

Priporočilo št. 7

Nadgradi dosedanja prizadevanja za nadaljnje zmanjšanje trajanja sodnih postopkov na prvi stopnji v civilnih in gospodarskih sodnih zadevah ter števila primerov, ki čakajo na obravnavo, zlasti v zadevah, ki se nanašajo na izvrševanje.

CILJ: Skrajšanje postopkov na področju gospodarskih zadev in insolventnosti

Slovenija je po podatkih Justice Scoreboard v letih 2010–2012 dosegla dobre rezultate v civilnih zadevah, slabše pa pri reševanju gospodarskih zadev, pri katerih se kljub zmanjšanju števila dni s 435 na 405 uvrščamo v zgornjo tretjino držav članic. Reševanje zadev v zvezi z insolventnostjo je še naprej problematično, saj se v treh letih (od 2010 do 2013) ni skrajšalo in še vedno traja dve leti. Stanje pri izvršbah se izboljšuje, saj se je število nerešenih zadev znižalo s 194.000 v letu 2010 na 160.000 konec leta 2013, pričakovani čas rešitve pa z 9,8 na 8,4 meseca. Vendar je še vedno skrb zbujujoča njihova starostna sestava, saj je 20 % nerešenih izvršilnih zadev starejših od 5 let, skoraj 40 % pa starejših od 3 let. Posebno problematične so nepremičninske izvršbe, saj sodišča v letu 2013 niso obvladovala pripada teh zadev, njihov pričakovani čas rešitve pa je bil 28 mesecev. Nič boljše ni z reševanjem delovnih sporov – število nerešenih zadev se je povečalo zaradi gospodarske krize in množičnih tožb. Teh je skoraj polovica vseh sporov. Januarja 2014 je bilo aktivnih 963 sodnikov, kar je 46,7 na 100.000 prebivalcev.

V letih 2014 in 2015 se bodo nadaljevale aktivnosti v smeri zagotavljanja večje učinkovitosti dela pravosodnih organov v ožjem in širšem smislu (sodišča, tožilstvo, pravobranilstvo, izvršitelji, notarji, sodni izvedenci, sodni cenilci in tolmači). Ukrepi za povečanje učinkovitosti sodišč, utemeljeni na načelu "korak za korakom", bodo upoštevali tudi cilj zniževanja stroškov delovanja sodnega sistema s krčenjem deleža sodnikov ob hkratni optimizaciji razmerja med sodniki in sodnim osebjem, zato da bo kar največ možnosti za nadaljevanje še ugodnih gibanj zmanjševanja števila nerešenih zadev in za skrajšanje rokov sojenja. Predvideva se nadaljevanje ukrepov organizacijske zakonodajne narave za kar najboljšo vzpostavitev mreže sodišč in poenostavitev zakonodajnih rešitev, kar bo sodiščem pri iskanju pravih in pravičnih rabsodb omogočalo hitrejše odločanje. Dodaten napredek se pričakuje ob širši uporabi t. i. triazne reorganizacije dela sodišč, ki zlasti v gospodarskih zadevah že ima opazen učinek²³. Prav tako se bodo še naprej izvajali drugi organizacijski načini izravnavanja delovne obremenitve sodišč, npr. s pomočjo sodnikov z manj obremenjenih sodišč sodiščem, ki imajo presežek nerešenih zadev.

Okrepljeno bo izobraževanje sodnikov, saj je razpisana strategija razvoja človeških virov v sodstvu in pravosodju do leta 2020, ki je zdaj v vladni proceduri. **Področje izvršb je dobro digitalizirano**, saj je izvršba na bančnih računih ali plačah mogoče izvesti razmeroma hitro, če ni pritožb, in z majhnimi stroški (50 evrov), izvršba na premočninah in nepremičninah pa traja dlje – velikokrat je uporabljena zgolj kot sredstvo pritiska na dolžnika. Pripravlja se sprememba zakonodaje, ki bo povečala pristojnosti sodnih pomočnikov in zmanjšala možnost odloga izvršbe, saj to bremeni sistem – taki primeri bodo zaključeni, za ponovno sprožitev postopka pa bo treba ponovno vplačati sodne stroške na podlagi obstoječih listin, medtem ko bo upnik bo v primerjavi z drugimi upniki ohranil svoje mesto.

Ključne naloge za obdobje 2014–2015:

- Povrnitev zaupanja v sodstvo, prikaz delovanja pravne države in ne "zavlačevanja postopkov".

²³ Gre za koncentracijo reševanja pretežno administrativnih faz sodnih postopkov v okviru posebne triazne pisarne, sodniki pa se potem v posameznih primerih ukvarjajo zgolj z dejansko presojo (*adjudication*) tj. »resničnim« sojenjem.

3.8 Priporočilo 8: UPRAVLJANJE PODJETIJ V DRŽAVNI LASTI IN PRIVATIZACIJA

Priporočilo št. 8

V okviru načrtovane strategije vlade, ki naj bi bila končana do septembra 2013, v skladu z ekonomskimi merili razvrsti sredstva države v ključna in neključna z namenom odprodaje neključnih sredstev. Zagotovi, da bo Slovenski državni holding (SDH) pravočasno popolnoma operacionalen ter prenese lastništvo in upravljanje vseh deležev na SDH, pri tem pa po možnosti izključi tiste, ki so na seznamu za takojšnjo privatizacijo. Zagotovi naj profesionalno upravljanje SDH od samega začetka, pri tem po možnosti vključi mednarodne strokovnjake, in jasno opredeljeno neodvisno (arm's length) razmerje z vpletenimi podjetji. Za ključne deleže razvije strategije, specifične za posamezne sektorje, da bo izboljšala dobičkonosnost in korporativno upravljanje. Uvede obvezen in javno dostopen register imenovanj v upravne odbore in nadzorne svete podjetij v državni lasti z zahtevami po razkritju interesov. Zagotovi, da regulativni okvir spodbuja odprodajo neključnih sredstev države in da postanejo upravne ovire čim manjše.

CILJI:

- Strokovno vodenje in struktura ter doseganje ciljev Slovenskega državnega holdinga SDH.
- Sprejetje strategije upravljanja kapitalskih naložb države.
- Izvedba urejene in pregledne privatizacije v skladu s časovnim načrtom.

Slovenija je za pregledno upravljanje kapitalskih naložb države ustanovila Slovenski državni holding (SHD)²⁴, katerega ključni cilji delovanja so:

- ločitev funkcije države kot lastnice kapitalskih naložb od preostalih njenih funkcij,
- centralizacija upravljanja vseh naložb Republike Slovenije, zato da se doseže stabilno lastništvo, znižajo stroški upravljanja ter povečata donosnost in vrednost naložb,
- zmanjšanje vpliva interesnih in političnih skupin, korupcijskih tveganj in konfliktov interesov ter upravljanje naložb skladno z mednarodnimi smernicami dobre prakse in korporativnega upravljanja na splošno.

Zakon o Slovenskem državnem holdingu (ZSDH-1) s samostojnim poglavjem daje velik poudarek ukrepom za krepitev integritete in odgovornosti ter omejevanje tveganj za korupcijo, nasprotje interesov in zlorabo notranjih informacij pri upravljanju naložb države. Pri zagotavljanju preglednosti so pomembni neodvisen postopek imenovanja članov nadzornega sveta, imenovanje uprave z mednarodnim razpisom, imenovanje Ekonomsko-socialnega strokovnega odbora v SDH in razširitev pristojnosti Računskega sodišča RS tudi na družbe v posredni lasti.

Za polno delovanje SDH bo sprejeta strategija upravljanja kapitalskih naložb, ki je v fazi usklajevanja in v kateri so opredeljene vrste naložb: strateške, pomembne in portfeljske. Strategija bo sprejeta do konca julija 2014.

Postopki prodaje 15 podjetij s soglasjem Državnega zbora RS potekajo v skladu z zastavljenim časovnim načrtom. Tako sta bila že prodana Helios in Fotona, pri največjih naložbah države iz svežnja, to sta Telekom Slovenije in NKBM, pa sta bili podpisani pogodbi s finančnima svetovalcema in postopka prodaje se pospešeno uresničujeta. Pri Aerodromu Ljubljana je bil objavljen poziv za izkaz interesa za nakup večinskega svežnja delnic, pri Adria Airways Tehnika pa je bilo na podlagi objavljenega povabila pridobljenih več nezavezujočih ponudb. Družba Elan je v zaključku prodajnega postopka oziroma se usklajuje kupoprodajna pogodba. Pri preostalih družbah (Adria Airways, Cinkarna Celje, Unior, Žito, Aero, Paloma, Gospodarsko razstavišče in Terme Olimia) pa se postopki izvajajo v skladu s predvidenim časovnim načrtom. Vsekakor se načrtovani prihodki iz odprodaje premoženja namenjajo izključno zmanjševanju dolga. Temu bodo namenjene kupnine družb, v katerih

²⁴ Zakon o slovenskem državnem holdingu (ZSDH-1) sprejet v DZ 28. marca 2014 in potrjen v DS 3. aprila 2014.

ima kapitalsko naložbo Republika Slovenija, to pa so Adria Airways, Aerodrom Ljubljana, Telekom Slovenije in Nova KBM.

Načrti za prestrukturiranje so za NLB in NKBM že določeni, za druge banke v državni lasti pa se bodo določili v postopku odobritve državne pomoči. Republika Slovenija se je zavezala, da bo v NLB in NKBM v celoti izvedla poslana programa prestrukturiranja. Konec prestrukturiranja je predviden z iztekom leta 2017. V skladu z zavezami in navedenima programoma morata banki: (i) zmanjšati bilančno vsoto in stroške, (ii) prodati ali zapreti odvisne družbe, kot za vsako določa program prestrukturiranja, (iii) zmanjšati kreditne posle in tako RWA (angl. *risk weighted assets*), (iv) vzpostaviti korporativno upravljanje v skladu z najboljšo prakso, (v) urediti upravljanje tveganj in dodeljevanje kreditov ter (vi) enakovredno obravnavati družbe, ki so v državni lasti, pa tudi zasebne.

Ključne naloge za obdobje 2014–2015:

- Izvedba odobrenih postopkov privatizacije skladno s časovnim načrtom za leti 2014 in 2015.
- Pospešitev sodelovanja DUTB – prestrukturiranje podjetij.
- Sprejeti strategijo upravljanja kapitalskih naložb julija 2014.
- Sprejeti kodeks korporativnega upravljanja podjetij v državni lasti do konca septembra 2014.

3.9 Priporočilo 9: PRESTRUKTURIRANJE PODJETIJ IN IZBOLJŠANJE POSLOVNEGA OKOLJA

Priporočilo št. 9

Opređeli in začne delo pri odpravi vseh obstoječih pravnih in upravnih ovir za vzdržno prestrukturiranje prezadolženih/premalo kapitaliziranih podjetij, ki so kljub temu sposobna uspešnega poslovanja, s pomočjo tržno usmerjenih rešitev. V tem okviru izvede ukrepe za zagotovitev zadostne delitve bremen v zasebnem sektorju, da bo povečala zasebne naložbe, vključno s tujimi neposrednimi naložbami, in v procesu prestrukturiranja dosegla večjo učinkovitost v podjetjih v težavah. Do septembra 2013 sprejme potreben pravni okvir za izvensodno prestrukturiranje in pri tem zagotovi, da je skladen z obstoječimi določbami o insolventnosti, ter zagotavlja spodbude tako za upnike kot za delničarje, da se bodo odločali za sprejemanje izvensodnih dogovorov o prestrukturiranju. Izboljša izvrševanje postopkov zaradi insolventnosti v gospodarskih družbah in sodne poravnave, vključno s hitrim reševanjem sodnih zadev v zvezi s stečajnimi postopki, ki čakajo na obravnavo, da bo vrednost izterjanih sredstev čim večja in da se bo spodbudilo pravočasno in učinkovito reševanje slabih posojil.

CILJI:

- Urejeno prestrukturiranje podjetij po enotnih načelih.
- Izboljšanje poslovnega okolja, institucionalne in administrativne ureditve.
- Povečanje domačih in tujih naložb z jasno povezavo na specializacijo.
- Izboljšanje dostopa do financiranja za podjetja, prehod iz nepovratnih v povratna sredstva.

Kot prioritetni ukrep za oživitev rasti Slovenija izvaja pregledno prestrukturiranje podjetij, temelječe na institucionalnem okviru, ki ga omogočata polno delovanje DUTB in izboljšan pravni okvir za prestrukturiranje.

Projekt sanacije bank se z izvedbo ukrepov za krepitev njihove stabilnosti ni končal. Očiščene in dokapitalizirane banke same po sebi še ne zagotavljajo uspešnega poslovanja, saj potrebujejo za posojanje prestrukturirane gospodarske družbe. V ta namen je bil sprejet **Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju**, ki med drugim ureja nov postopek preventivnega prestrukturiranja. S spremembami tega zakona so banke in DUTB pridobile dodatne pristojnosti pri izvedbi prestrukturiranja slabih terjatev,

npr. spreminjanje načrta prestrukturiranja, predlaganje prisilne poravnave in predlaganje novega poslovodstva podjetja. Dodatno je razdelano načelo absolutne prednosti, kar omogoča, da banke postanejo edine lastnice prestrukturiranih podjetij.

Banke v Sloveniji so sprejele načela finančnega prestrukturiranja. Ta so neobvezujoča in opredeljujejo pristop, ki naj ga banke prostovoljno spoštujejo pri finančnem prestrukturiranju podjetij z večjim številom upnikov. Temeljno izhodišče je ohraniti gospodarsko dejavnost, če obstaja razumna možnost za preživetje na trgu. Namen teh načel je koordinirano postopanje bank pri prostovoljnem prestrukturiranju gospodarskih družb. Načela bo spoštovala tudi DUTB.

Konec 2013 je bila DUTB dokapitalizirana v znesku 200 milijonov evrov, kar ji omogoča izvajati proaktivno, kooperativno in celovito prestrukturiranje gospodarskih družb. DUTB mora upravljati premoženje po načelu dobre gospodarstvenice in načelih mednarodnih standardov korporativnega upravljanja. DUTB vstopi v postopek prestrukturiranja, če oceni, da bo družba po izvedenem postopku finančnega in poslovnega prestrukturiranja sposobna samostojnega poslovanja. V okviru prestrukturiranja lahko: (i) zmanjša glavnico terjatev, (ii) odloži dospelost terjatev, (iii) zniža obrestne mere terjatev, (iv) konvertira terjatve v deleže gospodarskih družb, (v) z novimi denarnimi ali stvarnimi vložki prevzame terjatve in deleže bank v gospodarski družbi ali poveča osnovni kapital gospodarske družbe, (vi) izvede oziroma zahteva poslovno prestrukturiranje in (vii) izboljša kreditno pozicijo oziroma zavarovanje terjatve. Ker je DUTB v popolni državni lasti, mora izvesti prestrukturiranja gospodarskih družb v skladu s pravili EU o državnih pomočeh. Deleže in terjatve gospodarske družbe pridobi lahko le po tržnih cenah in pogojih.

Za upravljanje premoženja mora upravni odbor **DUTB** sprejeti poslovno strategijo. Pri upravljanju premoženja DUTB ne sme biti usmerjena k temu, da ostaja dolgoročna lastnica, zato je del strategije upravljanja tudi strategija odprodaje premoženja. V poslovni strategiji se premoženje deli na terjatve, kapitalske naložbe in nepremičnine. Znotraj omenjenih vrst se po potrebi lahko opravi še nadaljnja delitev glede na naravo sredstev (npr. terjatve do podjetij v stečaju, terjatve, ki so zavarovane s stanovanjskimi nepremičninami, terjatve do finančnih holdingov, terjatve (oziroma naložbe) do gospodarskih družb v prestrukturiranju). Upravni odbor mora sprejeti **petletni poslovni načrt**, v katerem DUTB opredeli ciljno donosnost kapitala, donosnost sredstev kot celote in donosnost po posameznih segmentih. Del poslovnega načrta je tudi **načrt prodaje premoženja DUTB**. Upravni odbor mora sprejeti še **finančni načrt**, katerega dela sta časovno razčlenjeni načrt vseh prejemkov in izdatkov DUTB v poslovnem letu ter načrt uporabe prostih denarnih sredstev. Poslovna strategija in finančni načrt morata biti pripravljena tako, da se vzdržuje primeren kapital in zmožnost plačila obveznosti DUTB (likvidnost).

Vlada načrtuje ustanovitev delovne skupine, ki bo vključevala predstavnike pristojnih ministrstev, Banke Slovenije in drugih deležnikov, pa tudi neodvisne strokovnjake. Delovna skupina bo ustanovljena zaradi nadzora, pospeševanja in usklajevanja procesov prestrukturiranja. Njihov obseg nalog bo zajemal pripravo predlogov zakonodaje, uskladitev procesov prestrukturiranja, privabljanje zunanjih lastniških in dolžniških virov financiranja, sodelovanje pri prenosih NPL, nadzor prestrukturiranja itd. Ena prvih nalog delovne skupine bo priprava akcijskega načrta o **korporativnem upravljanju v prestrukturiranih družbah**

Poleg razdolževanja podjetij in ustreznih programov prestrukturiranja (navsezadnje na učinkovitost sodne veje oblasti) je lastniško financiranje povezano z nadaljnjo privatizacijo, ki bo skladna s Strategijo upravljanja kapitalskih naložb. **S prenovno insolvenčne zakonodaje so zagotovljeni zakonski pogoji za učinkovitejše finančno prestrukturiranje** sistemsko pomembnih družb in za racionalizacijo poslovanja sodišč pri vodenju postopkov zaradi insolventnosti. Pravni okvir za izvensodno prestrukturiranje je skladen z obstoječimi določbami o insolventnosti ter zagotavlja spodbude za upnike in za delničarje, da se bodo odločali za izvensodne dogovore o prestrukturiranju. Posebno pomembna je uvedba preventivnega prestrukturiranja, ki bo omogočilo sklepanje sporazumov o finančnem prestrukturiranju velikih in srednjih gospodarskih družb, ki jim insolventnost

neposredno grozi, a še niso insolventne. Ob ustreznem pristopu, resnosti in odločevalskem pogumu vseh deležnikov in predvsem lastnikov naj bi zagotovili sistemsko razdolžitev slovenskega gospodarstva.

Statistika še ne meri učinkov zadnjih sprememb insolvenčne zakonodaje. Postavili se bodo kazalniki za ocenjevanje uspešnosti novih postopkov predinsolvenčne izvensodne razdolžitve postopke "sistemskih družb" in postavljeni bodo cilji za rezultat merjenja – moralo bi se povečati tudi število uspešnih prisilnih poravnav. Je pa na sodiščih že nekaj primerov (skrajšanih) postopkov poenostavljene prisilne poravnave iz spremembe zakonodaje sredi leta 2013. V pripravi so tudi enotna načela za prestrukturiranje slovenskega gospodarstva, ki bodo kot enoten izbor orodja v tem procesu uveljavljena z ukrepi Banke Slovenije ter priporočili Združenja bank Slovenije in gospodarskih organizacij.

Slovenija v preteklih letih **ni izkoristila potenciala za neposredne tuje naložbe**. Kot glavna ovira pri tem se kaže sorazmerna zaprtost slovenskega gospodarstva in togost poslovnega okolja, predvsem zaradi številnih administrativnih in regulatornih ovir. Prvo jasno znamenje odprtosti je Slovenija že dala z začetkom novega kroga privatizacije. S tujimi naložbami računa na hitrejši in učinkovitejši dostop do novih tehnologij, poslovnih povezav in trgov, tako pa na ustvarjanje delovnih mest ob hkratni krepitvi produktivnosti. Na drugi strani mora izboljšano poslovno okolje povečati privlačnost za tuje naložbe in dolgoročno razvojno sodelovanje, konkurenčnost slovenskih podjetij na tujih trgih ter njihovo prisotnost v nabavnih in prodajnih verigah, omogočiti pa tudi dostop do novih tehnologij in poslovnih modelov, kar bo povečalo dodano vrednost. Za rast gospodarstva je ključno osredotočenje na tista področja, na katerih obstajajo primerjalne prednosti v doseženih kompetenc in zmogljivosti ter kjer so zaznane tržne priložnosti, trendi in možnosti za prihodnji razvoj (specializacija).

Slovenija se na ravni EU uvršča med tri države, ki so v zadnjih petih letih pri izvajanju ukrepov za poenostavitev poslovnega okolja najbolj napredovale (z vidika odprave administrativnih bremen). Vendar pa je treba ukrepe kljub temu preučiti z vidika gospodarstva kot končnega uporabnika (tudi glede na projekt "STOP birokraciji") in njegove uporabe. Enotni dokument (projekt vodita Ministrstvo za notranje zadeve in Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo), ki zajema 262 konkretnih ukrepov na 16 različnih področjih, bo dopolnjen s pomočjo zainteresirane javnosti. Izvedenih je 17 % ukrepov, še vedno se jih izvaja 34 %, neizvedenih pa jih je 46 %. V nadaljevanju bo namenjena posebna pozornost najnujnejšim ukrepom, **izbranih in uresničenih jih bo 50–100** (npr. znižanje števila dni za izdajo gradbenega dovoljenja ali poenostavitev vstopnih pogojev za opravljanje dejavnosti).

Iz državnega proračuna je za leto 2014 za vse resorje predvideno izplačilo subvencij v višini 406,8 milijona evrov in 270 milijonov evrov za leto 2015; več kot polovica subvencij je povezanih s programi EU (med 80 in 90 % vseh subvencij se namenja zasebnim podjetjem in zasebnikom, preostalo pa javnim podjetjem (npr. rudniki, SŽ za izvajanje potniškega prometa) in javnim raziskovalnim organizacijam). Čim več nepovratnih sredstev proračuna **(subvencij) naj bi se nadomestilo z mehanizmi v obliki povratnih virov financiranja** in tako tudi povratnih sredstev iz državnega proračuna (v letu 2014 je ocena med 20 do 50 milijonov evrov), ob hkratnem pregledu mogočih olajšav, ki jih lahko podjetja že prejmejo na strani aktivne davčne politike. Nepovratni viri financiranja podjetij bodo predvidoma omejeni le na ozke ciljne skupine in specifične namene (začetne faze rasti, delitev tveganja pri zgodnjih fazah raziskav in razvoja).

Za učinkovito, pregledno, predvsem pa usklajeno črpanje in usmerjanje sredstev ESI (evropski strukturni in investicijski skladi) v delu, ki se nanaša na finančne instrumente, je za Slovenijo smiselna **vzpostavitev enotnega kanala za finančne instrumente**. Kjer je to izvedljivo, se bodo ukrepi iz operativnih programov izvajali s finančnimi instrumenti (to so povratne oblike pomoči v obliki kreditov, jamstev, kapitalskih vložkov...). Finančne instrumente je pod enakimi pogoji mogoče kombinirati z nepovratnimi sredstvi (npr. s subvencijo obrestne mere in drugimi subvencijami). Finančne instrumente bodo izvajali finančni posredniki (banka, sklad, investicijski skladi ...). Nekateri ukrepi, če

to zahteva vsebina (subvencije, štipendije, nove dejavnosti ...), se bodo še vedno izvajali v nepovratnih oblikah, in sicer preko ministrstev, agencij ali drugih partnerskih institucij. Program dela sklada skladov:

- izhaja iz operativnih programov za črpanje evropskih sredstev in dokumentov, povezanih z njihovim izvajanjem (GAP analize, pametne specializacije), in iz drugih državnih strateških programov,
- določa za izvajalce finančne posrednike,
- v okviru sklada skladov se lahko prerazporeja sredstva med izvajalci in/ali instrumenti (npr. glede na ugotovljeno vrzel financiranja, realizacijo).

Ključne naloge za obdobje 2014–2015:

- Objaviti strategijo upravljanja in poslovni načrt DUTB do septembra 2014.
- Ustanovitev delovne skupine za prestrukturiranje največjih in najnujnejših gospodarskih družb.
- V prestrukturiranih družbah vzpostaviti učinkovito korporativno upravljanje.
- Preusmeritev na povratne vire financiranje, zmanjšanje subvencij.
- Izboljšano poslovno okolje.
- Učinkovito sodstvo.
- Prepoznano zmanjšanje administrativnih bremen in izboljšano poslovno okolje.

4 NAPREDEK PRI DOSEGANJU GLAVNIH CILJEV STRATEGIJE EVROPA 2020

Evropa 2020 je desetletna strategija gospodarske rasti Evropske unije. Loteva se pomanjkljivosti modela gospodarske rasti in ustvarja možnosti za razvoj, ki bo temeljil na pametnih tehnologijah, trajnostni naravnosti in socialni vključenosti. Evropska unija je postavila pet ključnih ciljev, ki konkretno opredeljujejo naloge in jih je treba uresničiti do konca desetletja, in sicer v zvezi z zaposlovanjem, izobraževanjem, raziskavami in inovacijami, socialno vključenostjo in zmanjševanjem revščine ter podnebni spremembami in energijo. Tudi Slovenija je sprejela te cilje, spodaj so opisani le ključni ukrepi za njihovo doseganje.

4.1 Cilji v zvezi z zaposlovanjem do leta 2020

Preglednica: Prispevek Slovenije k doseganju ciljev strategije Evropa 2020

Cilji EU 2020	Cilj Slovenija 2020	Trenutno stanje v Sloveniji
75% stopnja zaposlenosti žensk in moških v starosti od 20-64 let	75 %	68,3 % (2012)

Ukrepi aktivne politike zaposlovanja (APZ)

Glede na sprejete spremembe proračuna RS 2014 bo v okviru spremembe načrta APZ za leti 2013 in 2014 za izvajanje ukrepov APZ namenjenih skupaj 198.7 mio EUR. Okvir razpoložljivih sredstev je določen za izvajanje programov in aktivnosti v okviru petih ukrepov APZ (usposabljanje in izobraževanje, nadomeščanje na delovnem mestu in delitev delovnega mesta, spodbude za zaposlovanje, ustvarjanje delovnih mest, spodbujanje samozaposlovanja).

Jamstvo za mlade

S sprejetjem Jamstva za mlade Slovenija zagotavlja, da "bo vsaki mladi osebi v starosti od 15 do 29 let ponujena zaposlitev (tudi s pripravništvom), usposabljanje na delovnem mestu, vključitev v formalno izobraževanje ali krajšo obliko institucionalnega ali praktičnega usposabljanja v štirih mesecih po prijavi v evidenco brezposelnih oseb pri Zavodu RS za zaposlovanje". Brezposelnim bodo ukrepi na voljo takoj po nastanku brezposelnosti (prijava na Zavod RS za zaposlovanje), med njihovo

brezposelnostjo pa se bodo krepili in prilagajali potrebam specifičnih posameznih ciljnih skupin mladih. Poleg ukrepov za brezposelne mlade izvedbeni načrt vključuje vrsto preventivnih ukrepov, namenjenih šolajoči se mladini na vseh ravneh izobraževanja. Ključni ukrepi so povezani z boljšim napovedovanjem prihodnjih potreb na trgu dela in večjo dostopnostjo vseživljenjske karijerne orientacije na vseh ravneh izobraževanja, zato da bi se več mladih odločalo za poklice, kjer je zaposlitev bolj dostopna; več je povezovanja med izobraževanjem in trgom dela, kar je ena večjih težav pri njihovem zaposlovanju. V veljavnem proračunu je za ta namen v letu 2014 načrtovanih 60 milijonov evrov, v letu 2015 pa 70 milijonov evrov.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o urejanju trga dela

Za zmanjšanje strukturne brezposelnosti Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o urejanju trga dela omejuje ciljno skupino brezposelnih oseb za vključitev v javna dela le na dolgotrajno brezposelne (tj. osebe, ki so več kot eno leto neprekinjeno prijavljene v evidenci brezposelnih oseb in ki so kot take velik strukturni problem), s čimer bo zagotovljena njihova ponovna delovna in socialna vključenost na trgu dela. Na letni ravni je načrtovanih 30 milijonov evrov in 4.300 posameznikov, ki bi bili vključeni v javna dela.

Spodbude za zaposlovanje mladih

Delodajalec, ki med veljavnostjo zakona za stalno zaposli brezposelno osebo, mlajšo od 30 let in registrirano kot brezposelno najmanj en mesec, je v celoti oproščen plačila prispevkov delodajalca (prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, prispevki za zdravstveno zavarovanje, zavarovanje za starševsko varstvo in zavarovanje za primer brezposelnosti) v prvih dveh letih zaposlitve. Na podlagi teh spodbud se bo omogočilo 25.000 novih delovnih mest na leto, zato se bodo zmanjšali izdatki za nadomestila za brezposelnost in denarne socialne pomoči v višini 4 milijone evrov ter povečali prihodki od dohodnine in prispevkov v višini 10,6 milijona evrov.

4.2 Cilji na področju raziskav in razvoja 2020

Preglednica: Prispevek Slovenije k doseganju ciljev strategije Evropa 2020

Cilji EU 2020	Cilj Slovenija 2020	Trenutno stanje v Sloveniji
Skupne javne in zasebne naložbe v višini 3 % BDP v raziskave in razvoj	3 %	2,8 % (2012)

Nadaljnje pospeševanje področja raziskav in razvoja (R&R)

V skladu s strateškim EU pristopom Slovenija v sklopu programskih dokumentov za črpanje skladov SSO sprejema nacionalno strategijo pametne specializacije; v njej bodo opredeljena ključna prednostna področja, v katera bo Slovenija vložila sredstva iz strukturnih skladov, oblikovan bo enoten institucionalni okvir za usmerjanje podpor (angl. *policy mix*), in s tem integriran pristop k izvajanju podpornih instrumentov za izvajanje industrijske in inovacijske politike. Načrtuje se stabilna ohranitev sredstev v proračunu za R&R (v letu 2014 se predvideva dodatnih 16 milijonov evrov), medtem ko se na drugi strani načrtuje povečanje sinergij med različnimi viri (Obzorje 2020, strukturni skladi, nacionalni skladi). Sodelujemo v številnih novih projektih ERA-NET in hkrati pri že obstoječih projektih (z letnim zneskom približno 2 milijona evrov). Nadaljevalo se bo dejavno sodelovanje v dveh skupnih programskih pobudah JPI in EMRP. Sledimo državnemu načrtu raziskovalnih infrastruktur in dejavno sodelujemo tudi pri vzpostavljanju ERIC (Konzorcij evropske raziskovalne infrastrukture) infrastrukturnih dejavnosti.

Aktivno sodelovanje pri gradnji centra FAIR (mednarodna organizacija za raziskave z antioprotoni in ioni v Evropi)

Še naprej bomo podpirali konzorcij 15 slovenskih visokotehnoloških podjetij, ki razvija opremo za center FAIR. Napredek pri delu je pod nadzorom osrednjega menedžmenta FAIR in po predložitvi potrdila o ustreznosti dela bodo načrtovani viri preneseni na konzorcij. V letu 2012 je bilo porabljenih

0,8 milijona evrov, medtem ko se zaradi intenzivnosti dela načrtuje povečanje naložbe do 2,1 milijona evrov.

Slovenska industrijska politika (SIP)

Namen Slovenske industrijske politike (SIP) je postaviti prednostne naloge razvoja industrije in gospodarstva v finančni perspektivi 2014–2020. SIP postavlja usmeritve, ki že vsebujejo izbor ukrepov za povečanje konkurenčnosti poslovnega okolja, za krepitev podjetništva in inovacijske sposobnosti gospodarstva, za učinkovit odgovor na družbene izzive in aktivnosti za trajnostni razvoj industrije.

Vizija SIP je, da bo z izboljšanjem poslovnega okolja, podporo podjetništvu in inovacijami ter razvojem perspektivnih tehnoloških in industrijskih področij, ki odgovarjajo na družbene izzive, ustvarila pogoje za kontinuirano prestrukturiranje obstoječe industrije v energetsko, materialno, okoljsko in družbeno učinkovito industrijo znanja in inovativnosti za nova, trajnejša in kvalitetnejša delovna mesta ter večjo vpetost v mednarodne tokove poslovanja. To je tudi glavni cilj SIP, ki se odraža v zvišanju dodane vrednosti na zaposlenega (produktivnosti) ter povečanju števila delovnih mest za visoko izobražene in poklicno usposobljene delavce vseh generacij.

4.3 Cilji na področju zmanjševanja emisij toplogrednih plinov

Preglednica: Prispevek Slovenije k doseganju ciljev strategije Evropa 2020

Cilji EU 2020 za trajnostno rast	Cilj Slovenija 2020	Trenutno stanje v Sloveniji
20 % manj izpustov toplogrednih plinov	Povečanje emisij TGP do leta 2020 glede na leto 2005 za 4%	emisije v sektorjih za katere velja obveznost iz Odločbe 406/2009/ES 11,5 mio ton CO ₂ (2012)

V okviru podnebno-energetskega zakonodajnega paketa, ki je bil sprejet v konec leta 2008, je Slovenija sprejela nove pravno obvezujoče cilje za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov do leta 2020. V skladu z Odločbo 406/2009/ES²⁵ se obveznost zmanjšanja (omejevanja) emisij toplogrednih plinov nanaša samo na emisije sektorjev, ki niso vključeni v shemo trgovanja s pravicami do emisije toplogrednih plinov v skladu z Direktivo 2009/29/ES²⁶.

Obveznost zmanjšanja emisij toplogrednih plinov iz Odločne 406/2009/ES se nanaša na:

- emisije iz rabe goriv v gospodinjstvih in storitvenem sektorju;
- emisije iz rabe goriv v prometu;
- emisije iz rabe goriv (v malih in srednjevelikih podjetjih v industriji in energetiki);
- ubežne emisije iz energetike;
- procesne emisije iz industrijskih postopkov;
- raba topil in drugih proizvodov;
- emisije iz kmetijstva;
- emisije iz ravnanja z odpadki.

Cilj Slovenije do leta 2020 je, da se emisije toplogrednih plinov ne bodo povečale za več kot 4 % glede na leto 2005. Obveznost zmanjšanja emisij toplogrednih plinov se ne nanaša na

²⁵ Odločba št. 406/2009/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o prizadevanju držav članic za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, da do leta 2020 izpolnijo zavezo Skupnosti za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov.

²⁶ Direktiva 2009/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o spremembi Direktive 2003/87/ES z namenom izboljšanja in razširitve sistema Skupnosti za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov.

obdobje do leta 2020, ampak ima Slovenija tudi pravno obvezujoče letne cilje, saj emisije toplogrednih plinov v obdobju 2013–2020 ne smejo biti večje od ciljnih letnih emisij²⁷ določenih z linearno trajektorijo do cilja v letu 2020.

Izvedba obstoječih akcijskih načrtov in ukrepov

Za izvajanje nacionalnega akcijskega načrta za obnovljive vire energije 2010-2020 in za nacionalni akcijski načrt za energetska učinkovitost so bila namenjena sredstva državnega proračuna, ki izhajajo iz trgovanja z emisijami (ETS) za energetska učinkovitost in ukrepov trgovanja obnovljivih virov energije (RES). Tako se v letih 2014 in 2015 pričakuje cca. 10 mio EUR prihodkov.

Priprava Operativnega programa zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020

Ukrepi, ki so določeni v Operativnem programu zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do 2020 omogočajo prehod slovenskega gospodarstva na nizkoogljično gospodarstvo, ki v celoti ločuje gospodarsko rast od emisij toplogrednih plinov: izboljšuje učinkovitost rabe virov, znižuje toplogredne pline, z učinkovitostjo in inovacijami izboljšuje konkurenčnost ter spodbuja rast in zaposlenost.

Za določitev ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 so pomembne tudi dolgoročne ambicije podnebne politike do leta 2030 in do leta 2050. Ukrepi OP-TGP-2020 so zasnovani tako, da bi zagotovili čim nižje stroške podnebne politike tudi v daljšem časovnem obdobju do leta 2030, usklajene tudi z vizijo zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2050, ki izhaja iz Načrta EU za prehod na konkurenčno gospodarstvo z nizkimi emisijami do leta 2050²⁸.

4.4 Cilj na področju obnovljivih virov energije

Preglednica: Prispevek Slovenije k doseganju ciljev strategije Evropa 2020

Cilji EU 2020 za trajnostno rast	Cilj Slovenija 2020	Trenutno stanje v Sloveniji
20 % delež obnovljivih virov energije v končni porabi	25 % delež obnovljivih virov energije v končni porabi	20,2 % (2012)

Za spodbujanje rabe biomase je bilo porabljenih 23,3 milijona evrov, na voljo pa je še 8,7 milijona evrov. Nove sheme bodo na voljo po odobritvi državne pomoči. Prav tako bodo na voljo tudi dodatni projekti za ponovno investiranje ali razširitvijo obstoječih področnih ogrevanj z biomaso.

Energetski zakon (EZ-1)

Glavni cilj zakona, ki je bil sprejet marca 2014, je skladno z evropsko zakonodajo urediti skupna pravila notranjega trga za elektriko in zemeljskim plinom ter predpisati pravila za ločevanje in certificiranje operaterja prenosnega sistema za elektriko ter pravno in funkcionalno ločevanje operaterjev prenosnih sistemov zemeljskega plina (v skladu s prenosom 10 EU direktiv). Prav tako se urejajo pravila za delovanje sistemskih operaterjev in notranjega trga z elektriko in zemeljskim plinom v skladu z določili tretjega energetskega svežnja, kar bo pripomoglo h krepitvi konkurence in pravic potrošnikov, hkrati pa ustvarjalo pogoje za večjo zanesljivost oskrbe. Dobro delujoč trg z energijo kot osnovni predpogoj za gospodarsko rast in izhod iz krize bo zagotovil konkurenčne cene energije, kar bo imelo ugoden vpliv na gospodinjstva in na gospodarstvo. Zakon z okvirom za spodbujanje energetske učinkovitosti in uporabo energije iz obnovljivih virov prispeva k nacionalnim ciljem znižanja emisij toplogrednih plinov in spodbujanju zelene gospodarske rasti. Zaradi zagotavljanja dolgoročne

27 Izvedbeni sklep Komisije z dne 31. oktobra 2013 o prilagoditvah dodeljenih letnih emisij za države članice za obdobje 2013 do 2020 v skladu z Odločbo št. 406/2009/ES Evropskega parlamenta in Sveta (2013/634/EU).

28 SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ : Načrt za prehod na konkurenčno gospodarstvo z nizkimi emisijami ogljika do leta 2050 , 8.3.2011

vzdržne podporne sheme za električno energijo iz obnovljivih virov novi zakon daje vladi večja pooblastila pri odločanju o tem, katere tehnologije in v kakšnem obsegu se bodo spodbujale v prihodnje. Glede energetske učinkovitosti prinaša zakon največ novosti v stavbnem sektorju, v katerem so zelo velike možnosti za zmanjšanje porabe energije in stroškov zanjo. Posebej je izpostavljena vodilna vloga javnega sektorja, saj stroški z energijo bremenijo proračun države in lokalnih skupnosti. Novi zakon na novo ureja tudi področje distribucije toplote, pri čemer je cilj zagotoviti zanesljivo in varno oskrbo s toploto iz zaključenih omrežij. Upošteva naravni monopol distributerjev, izvajanje distribucije toplote pa ostaja v domeni lokalne skupnosti. Zakon posledično ureja zaščito odjemalcev glede oskrbe ter glede določanja cen in pogodbenih obvez. Za učinkovito delovanje trga z energijo sta potrebna tudi nadzor in regulacija, čigar naloge izvaja neodvisni regulator trga z energijo Agencija za energijo; zakon podrobno določa način delovanja in naloge agencije. EZ-1 na novo ureja tudi področje energetske infrastrukture, za nadaljnji razvoj energetskega sektorja bo poenostavljen in pospešen postopek umeščanja energetskih objektov v prostor.

4.5 Nacionalni cilj povečanja energetske učinkovitosti

Tabela: Prispevek Slovenije k doseganju ciljev Strategije EU 2020

Cilji EU 2020 za trajnostno rast	Cilj Slovenija 2020	Trenutno stanje v Sloveniji
20 % povečanje energetske učinkovitosti		Vmesni cilj za 2010 znaša 2,5 % prihranka končne energije po Direktivi 2006/32/ES o učinkovitosti rabe končne energije. Doseženi prihranek je v letu 2010 znašal 2,8 %, kar je za 0,3 % referenčne rabe končne energije več od vmesnega ciljnega prihranka. Naslednji vmesni cilj bo ocenjen za obdobje do vključno leta 2013.

Nacionalni akcijski načrt za energetske učinkovitost 2013+

V letu 2014 bo pripravljen Nacionalni akcijski načrt, v katerem bodo določeni ukrepi in prihranki energije do leta 2020 za 20-odstotno doseganje cilja izboljšanja energetske učinkovitosti.

Energetske izkaznice

Vzpostavljen je sistem izdajanja energetskih izkaznic, pripravlja pa se še elektronski register izdanih energetskih izkaznic.

Energetska obnova

Iz kohezijskih sredstev za trajnostno energijo Operativnega programa razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007–2013 (OP-ROPI) je bila večina sredstev usmerjena v razpise za sofinanciranje energetske sanacije javnih stavb – od skupnih 216 milijonov evrov je za energetske sanacije stavb namenjenih 173 milijonov evrov. To so razpisi za sofinanciranje energetske sanacije bolnišnic, srednjih šol, domov za starejše, visokih šol in študentskih domov ter za energetske sanacije stavb v lasti lokalnih skupnosti, s katerimi se ustvari v povprečju 36 milijonov evrov naložb letno.

4.6 Cilji na področju predčasnega opuščanja izobraževanja

Preglednica: Prispevek Slovenije k doseganju ciljev strategije Evropa 2020

Cilji EU 2020 za trajnostno rast	Cilj Slovenija 2020	Trenutno stanje v Sloveniji
Manj kot 10 % mladih, ki opustijo šolanje	5 %	4,4 % (2012) 4,3 % (2013)

Spremembe Zakona o osnovni šoli

Uvedba novih predmetov, osredotočenih na razvoj posebnih interesov in sposobnosti med osnovnošolci, zato da se izboljšajo njihove sposobnosti prilagajanja zahtevam na trgu dela. Sprememba Zakona o osnovni šoli predvideva priložnost za učenje drugega tujega jezika in zagotovilo višje kakovosti znanja.

Povezovanje podjetniškega okolja z izobraževalnim sistemom

Nadaljnje spodbujanje medpodjetniških izobraževalnih centrov (17 centrov, končni cilj je zbrati 20 % prihodkov na trgu), da bo ustrezalo povpraševanju po usposabljanju na trgu dela.

Projekt PUM

Mladie, ki so opustili šolanje (osipniki), se spodbuja za vključitev v Projektno učenje mladih – PUM, ki se v Sloveniji izvaja že vrsto let in dosega odlične učinke. PUM je javnoveljavni program neformalnega izobraževanja in se izvaja z namenom, da mladim, ki so brez izobrazbe, poklica in zaposlitve, pomaga pri preseganju socialne osamelosti ter jih spodbuja k nadaljevanju šolanja, če pa to ni mogoče, spodbuja k pridobivanju veščin, ki olajšajo pot do zaposlitve. S pomočjo mentorjev mladi rešujejo tudi težave, ki so pripomogle, da so opustili šolanje (odnosi v družini, slaba samopodoba, odvisnosti, socialne stiske itd.). Za ta namen je v letu 2014 in letu 2015 načrtovanih 1,44 milijona evrov.

4.7 Nacionalni cilj za terciarno izobraževanje

Preglednica: Prispevek Slovenije k doseganju ciljev strategije Evropa 2020

Cilji EU 2020 za trajnostno rast	Cilj Slovenija 2020	Trenutno stanje v Sloveniji
Vsaj 40 % oseb med 30 in 34. letom naj bi imelo visokošolsko izobrazbo (ali enakovredno)	40 %	39,2 % (2012) 39,6 % (2013)

Ustanovljen e-VŠ (elektronsko visokošolsko izobraževanje), informacijski sistem

Da bi se izognili fiktivnim univerzitetnim vpisom, je v juliju 2013 začela delovati e-prijava za vpis. Za leti 2013 in 2014 se načrtuje dokončanje funkcionalnosti z modulom na izbirnem univerzitetnem postopku.

Bolonjski sistem

V letu 2013 je končala šolanje prva generacija študentov po petletnem študiju bolonjskega programa; za delovanje univerze (za dodatno peto leto v visokem šolstvu) bo v letu 2014 dodeljenih 6,1 milijona evrov.

Priprava novega zakona o visokem šolstvu

Povečanje sredstev za visoko šolstvo za 2 % letno med gospodarsko rastjo, odprava koncesij za visoko šolstvo, če se programi že izvajajo v javnih zavodih, prizadevanje za bolj raziskovalno osredotočenost univerz.

4.8 Nacionalni cilji na področju socialnega vključevanja in zmanjševanja revščine

Preglednica: Prispevek Slovenije k doseganju ciljev Strategije EU 2020

Cilji EU 2020 za trajnostno rast	Cilj Slovenija 2020	Trenutno stanje v Sloveniji
Vsaj 20 milijonov manj revnih in socialno izključenih	zmanjšanje števila za 40.000	392.000 (2012)

Po opravljeni analizi učinkov nove socialne zakonodaje je Slovenija oktobra 2013 sprejela spremembe in dopolnitve Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev ter Zakona o socialno varstvenih prejemkih. Z dopolnitvami in spremembami se izboljšuje položaj socialno najbolj ogroženih skupin prebivalstva – enostarševskih in velikih družin - z vidika povišanega ponderja za izračun višine denarne socialne pomoči.

Večja dostopnost do socialnih prejemkov je zagotovljena tudi s spremembami, ki vplivajo na višino premoženja, ki se pri uveljavljanju pravice do denarne socialne pomoči in varstvenega dodatka ne upošteva, in sicer v primerih, ko upravičenec sicer razpolaga z določenim premoženjem - nepremičninami, ne more pa z njimi razpolagati v smislu izboljšanja svojega socialnega položaja .

Spremembe socialne zakonodaje prinašajo novosti tudi na področju aktivacije prejemnikov transferjev, saj se uvaja poseben dodatek za tiste, ki so vključeni v volontersko pripravništvo in regulirano prostovoljno delo.

Nadalje je pomembna novost tudi, da se del otroškega dodatka v višini 20% le-tega ne všteva v denarno pomoč, niti dodatek za enostarševsko družino niti dodatek za otroka, ki ni vključen v vrtec.

Spremembe in dopolnitve so začele veljati s 1.1.2014.

Naslednji korak sprememb zakonodaje na področju uveljavljanja pravic iz javnih sredstev, ki gre v smeri poenostavitve postopkov in izvajanja bo zaradi prilagoditve informacijskega sistema začel veljati s septembrom 2014. Gre predvsem za odločanje do upravičenost do šolske prehrane.

Obenem je bil spremenjen tudi Zakon o štipendiranju, ki v povezavi z dopolnitvami in spremembami Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev na novo ureja nekatere dodatke k štipendijam in ponovno uvaja delno štipendijo za mladoletne dijake, s katerimi se bo bistveno izboljšal socialni položaj dijakov mlajših od 18 let, ki so vključeni v štipendijsko shemo. Nadalje navedeni zakon na novo zagotavlja štipendije za deficitarne poklice.

Slovenija je aprila 2013 sprejela Resolucijo o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013 - 2020, ki predstavlja temeljni dokument za razvoj sistema socialnega varstva v navedenem obdobju.

Na podlagi Resolucije resorno ministrstvo pripravlja izvedbeni načrt nacionalnega programa za obdobje 2014 – 2016 na nacionalni ravni, kjer bodo opredeljene ključne naloge za to obdobje. Ob tem je bilo pripravljenih 12 regijski izvedbenih načrtov, ki služijo kot osnova in vodilo pri določanju prioritet in potreb pri pripravi nacionalnega izvedbenega načrta.

Izvedbeni načrt na nacionalni ravni je v največji možni meri tudi usklajen z dokumenti, ki bodo predstavljali podlago za učinkovito črpanje evropskih sredstev.

5 DRUGI REFORMNI UKREPI IN ČRANJE IZ STRUKTURNIH SKLADOV EU

Slovenija bo v obdobju **2014–2020 razpolagala z okvirno 3,255 milijarde evrov** iz skladov evropske kohezijske politike, od tega iz Kohezijskega sklada 1,2 milijarde evrov; 159,8 milijona evrov bo namenjenih Instrumentom za povezovanje Evrope – CEF (za prometno področje); 9,2 milijona evrov za Pobudo za zaposlovanje mladih (YEI), 64 milijonov evrov za programe Evropskega Teritorialnega Sodelovanja (ETS) in 21 milijonov evrov iz Sklada za evropsko pomoč najbolj ogroženim. Sredstva za Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR) in Evropski socialni sklad (ESS) so bila razdeljena med obe kohezijski regiji na podlagi enotne metodologije EU. Vzhodni Sloveniji bo tako skupaj za ESRR in ESS pripadalo približno 1,2 milijarde evrov, zahodni Sloveniji pa približno 850 milijonov evrov.

Slovenija pripravlja za črpanje sredstev iz vseh strukturnih skladov kohezijske politike (ESRR, ESS) in Kohezijskega sklada (KS) **en operativni program kot prispevek k uresničevanju Evrope 2020, Strategije za pametno, trajnostno in vključujočo rast**, ki bo pokrival obe kohezijski regiji: vzhodno in zahodno Slovenijo; vključeval bo tudi posebno prednostno os za Pobudo za zaposlovanje mladih. Za črpanje sredstev iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) Slovenija pripravlja Program razvoja podeželja RS 2014–2020. Za celotno programsko obdobje 2014–2020 ji bo na razpolago 837,8 milijona evrov. Posebej pripravlja tudi Operativni program za izvajanje Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo v Republiki Sloveniji v obdobju 2014–2020 in Operativni program za izvajanje sklada za evropsko pomoč najbolj ogroženim.

Izvajanje finančne perspektive 2014–2020 bo temeljilo na:

- **Centralni koordinaciji evropskih kohezijskih sredstev in razvojnih politik.** Tako bo **Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko** (ustanovljena 1. 3. 2014) po svojih pristojnostih sodelovala pri pripravi razvojnih dokumentov Republike Slovenije, razvojnih politik in politike konkurenčnosti ter pri usklajevanju njihovega izvajanja in metodološke povezave razvojnih politik s ciljno usmerjenim proračunom. Vlada bo morala zagotoviti sistem za usklajevanje vseh organov upravljanja na vladni ravni v podporo zagotavljanju sinergij in komplementarne rabe sredstev skladov skupnega strateškega okvira,

ki se izvajajo v Sloveniji posredno (ESRR, ESS, KS, EKSRP, ESPR, Pobuda za zaposlovanje mladih, Sklad za zunanje meje, Evropski sklad za vključevanje državljanov tretjih držav, Evropski sklad za vračanje in Evropski sklad za begunce ipd.) in ki jih izvaja neposredno Evropska komisija z nacionalnimi kontaktnimi točkami (Obzorje 2020, Ustvarjalna Evropa, Erasmus, LIFE ipd.);

- Centralnem upravljanju sredstev kohezijske politike za doseganje **večje preglednosti, hitrejšega ukrepanja ob zastojih ali nepravilnostih in za uspešnejše prilagajanje** glede na uresničevanje ciljev, zastavljenih v programskih dokumentih za izvajanje;
- **enotnem sistemu upravljanja, izvajanja, spremljanja in vrednotenja;**
- Identifikaciji **komplementarnosti in sinergij z drugimi nacionalnimi in EU instrumenti** bo identificirana ob oblikovanju vsebin v okviru razvojnih in investicijskih prioritet programov.
- prehodu na **elektronsko podprto storitev javnih razpisov (e-razpisi) in javnega naročanja (e-naročanje);**
- **temeljitejšem sistemu nadzora;**
- mehanizmu za podporo upravičencem, tako da bodo upravičenci in kandidati na razpisih za sredstva pridobivali informacije na **eni kontaktni točki, ki bo informacijsko podprta tudi z e-upravljanjem.** Osrednja informacijska točka bo vzpostavljena kot ustrezno oblikovana spletna stran za interaktivno komuniciranje in izmenjavo informacij, pa tudi kot informacijsko središče za pomoč in podporo upravičencem ali mogočim prijaviteljem.

Tematski cilj 1: Krepitev raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij

Vlaganja v raziskave in tehnološki razvoj so ključni dejavnik za boljšo konkurenčno sposobnost in za vzpostavitev inovativnega okolja države. Povečanje inovacijske sposobnosti je pomembno tudi za doseganje večje učinkovitosti, kakovosti in boljše dostopnost javnih storitev.

Investicijska področja, opredeljena v Partnerskem sporazumu (različica 28. 3. 2014)

- Izboljšanje infrastrukture za raziskave in inovacije ter zmogljivosti za razvoj odličnosti v raziskavah in inovacijah ter promocija kompetenčnih centrov, zlasti tistih v evropskem interesu.
- Spodbujanje naložb podjetij v inovacije in raziskave ter vzpostavljanjem povezav in sinergij med podjetji, centri za raziskave in razvoj in visokošolskim izobraževanjem.

Tematski cilj 2: Izboljšanje dostopa do informacijsko-komunikacijskih tehnologij ter povečanje njihove uporabe in kakovosti

Slovenija po razvitosti informacijske družbe glede na ostale članice EU že več kot desetletje vztrajno nazaduje, kar se negativno odraža tudi na drugih razvojnih področjih. Slovenija se je v preteklosti premalo zavedala pomena informacijsko-komunikacijskih tehnologij (IKT) in je zato bistveno premalo vlagala v razvoj informacijske družbe, medtem ko so ostale evropske države vanj vlagale več in bolj sistematično.

Investicijska področja, opredeljena v Partnerskem sporazumu (različica 28.3.2014)

- Razvoj širokopasovne infrastrukture na območjih belih lis

Tematski cilj 3: Povečanje konkurenčnosti MSP, kmetijskega sektorja (za EKSRP) ter sektorja ribištva in akvakulture (za ESPR)

Spodbujanje in razvoj podjetniške aktivnosti ter posledično krepitev konkurenčnosti podjetij je ključnega pomena za rast in gospodarski razvoj Slovenije. V ta namen je treba oblikovati ustrezne pogoje za financiranje podjetniške dejavnosti ter vzpostaviti dobro poslovno in podporno okolje za obstoječa in novonastala podjetja. Za rast in konkurenčnost Slovenije pa je pomembna tudi izvozna sposobnost podjetij z ustvarjeno visoko dodano vrednostjo.

Investicijska področja, opredeljena v Partnerskem sporazumu (različica 28.3.2014)

- Spodbujanje podjetništva, zlasti z omogočanjem lažje gospodarske izrabe novih idej in spodbujanjem ustanavljanja novih podjetij.
- Razvoj in izvajanje novih poslovnih modelov za MSP, zlasti za internacionalizacijo.

Tematski cilj 4: Podpora prehodu na gospodarstvo z nizkimi emisijami ogljika v vseh sektorjih

Prehod Slovenije v nizkoogljično družbo ob sočasnem zasledovanju ciljev zanesljivosti in konkurenčnosti zahteva bistvene spremembe pri ravnanju z energijo. Celosten prehod na nizkoogljično gospodarstvo mora združevati ukrepe za učinkovito rabo energije, izrabo obnovljivih virov energije, razvoj aktivnih omrežij za distribucijo električne energije in ukrepe uveljavljanja trajnostne mobilnosti. V okviru tega tematskega cilja bodo pomembne tudi naložbe v večjo energetske učinkovitost kmetijskih gospodarstev in živilsko-predelovalnih obratov, ključno vlogo pri spodbujanju rabe OVE pa imata tudi kmetijska in gozdna biomasa.

Investicijska področja, opredeljena v Partnerskem sporazumu (različica 28.3.2014)

- Podpora energetske učinkovitosti in uporabi obnovljivih virov energije v javni infrastrukturi, vključno v javnih stavbah in stanovanjskem sektorju.
- Spodbujanje proizvodnje in distribucije obnovljivih virov energije.
- Razvoj in izvedba pametnih distribucijskih sistemov z nizkimi in srednjimi napetostmi.
- Spodbujanje nizkoogljičnih strategij za vse vrste območij, zlasti za urbana območja, vključno s spodbujanjem trajnostne mobilnosti v mestih in prilagoditvenimi ukrepi za blažitev podnebnih sprememb.

Tematski cilj 5: Spodbujanje prilagajanja podnebnim spremembam ter preprečevanja in obvladovanja tveganj

Slovenijo zaradi lege na stičišču podnebnih pasov in reliefnih enot ogrožajo različne naravne nesreče in ekstremni dogodki. Tudi zaradi podnebnih sprememb se soočamo z vedno bolj pogostimi in uničujočimi naravnimi nesrečami in velikimi škodami. V prvem poročilu Evropski komisiji²⁹ o napredku na področju izdelav ocen tveganja v letu 2012 je bilo v RS obravnavanih 13 tveganj za nesreče. Iz poročila je razvidno, da za RS največja tveganja predstavljajo predvsem potresi in poplave. Statistika škodnih dogodkov v obdobju 2005 – 2008 kaže, da so največje škode povezane z vremenskimi pojavi (SURs, 2013³⁰). Neurja se pojavljajo po vsej državi, najbolj uničujoča so v severovzhodnem delu, požari v naravi pa najbolj ogrožajo submediteranski jugozahodni del države. Podnebne spremembe se v Sloveniji odražajo tudi na sektorjih kmetijstva in gozdarstva, ki se morata temu ustrezno prilagoditi.

Investicijska področja, opredeljena v Partnerskem sporazumu (različica 28.3.2014)

- Podpora namenskim naložbam za prilagajanje podnebnim spremembam

Tematski cilj 6: Ohranjanje in varstvo okolja in spodbujanje učinkovite rabe virov

Odgovorna in trajnostna raba virov in ohranjene biotske raznovrstnosti so pogoji za zagotavljanje kakovosti življenja in bivanja ter nadaljnji gospodarski razvoj.

Investicijska področja, opredeljena v Partnerskem sporazumu (različica 28.3.2014)

- Obravnava znatnih potreb po naložbah v sektor odpadkov za izpolnitev zahtev okoljske zakonodaje.

²⁹ Revised Progress Report on Disaster Risk Assessment of the Republic of Slovenia, Administration of the Republic of Slovenia for Civil Protection and Disaster Relief, 2012.

³⁰http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=2708901S&ti=&path=../Database/Okolje/27_okolje/05_Nesrece/27089_ocenjena_skoda/&lang=2.

- Obravnava znatnih potreb po naložbah v vodni sektor za izpolnitev zahtev okoljske zakonodaje.
- Varstvo in obnova biotske raznovrstnosti in tal ter spodbujanje ekosistemskih storitev, vključno z omrežjem NATURA 2000 in zelenimi infrastrukturami.
- Ukrepi za izboljšanje urbanega okolja, oživitev mest, sanacijo in dekontaminacijo degradiranih zemljišč (vključno z območji, na katerih poteka preobrazba), zmanjšanje onesnaženosti zraka in spodbujanje ukrepov za zmanjšanje hrupa

Tematski cilj 7: spodbujanje trajnostnega prometa in odprava ozkih grl v ključnih omrežnih infrastrukturah

Promet je glede na geostrateški položaj Slovenije pomemben dejavnik gospodarskega razvoja. Za učinkovito delovanje notranjega trga ter uveljavitev Slovenije na globalnem trgu sta nujni kakovost in učinkovitost prometnega sistema. Slovenija sledi zahtevam evropske prometne politike še posebej pri vzpostavitvi vseevropskega omrežja.

Investicijska področja, opredeljena v Partnerskem sporazumu (različica 28.3.2014)

- Razvoj celostnega, visokokakovostnega in interoperabilnega železniškega sistema.
- Izboljšanje regionalne mobilnosti s povezovanjem sekundarnih in terciarnih prometnih vozlov z infrastrukturo TEN-T.
- Podpiranje multimodalnega enotnega evropskega prometnega območja z vlaganjem v vseevropsko prometno omrežje (TEN-T) (KS).

Tematski cilj 8: Spodbujanje trajnostnega in kakovostnega zaposlovanja in mobilnosti delovne sile

Potencial za doseganje višje delovne aktivnosti in nižje brezposelnosti je v mladih in starejših ter manj usposobljenih in dolgotrajno brezposelnih. Identificirane ciljne skupine so skladne z analizami EK (Commission Position Paper). Pričakovana rezultata ukrepov tematskega cilja sta predvsem učinkovitejše vključevanje ciljnih skupin v ukrepe na trgu dela³¹ in učinkovitejše storitve na trgu dela, ki bodo pozitivno vplivale na zaposlenost oz. stopnjo zaposlenosti. Aktivacija navedenih ključnih ciljnih skupin lahko ob uspešnih ukrepih spodbudi približevanje cilju EU 2020 75 % stopnje zaposlenosti do leta 2020. K večji stopnji zaposlenosti lahko prispeva tudi diverzifikacija dejavnosti v sektorju kmetijstva in ribištva ter spodbujanje akvakulture.

Investicijska področja, opredeljena v Partnerskem sporazumu (različica 28.3.2014)

- Dostop do delovnih mest za iskalce zaposlitve in neaktivne osebe, vključno z dolgotrajno brezposelnimi in osebami, ki so oddaljene od trga dela, tudi preko lokalnih pobud za zaposlovanje in spodbujanje mobilnosti delavcev.
- Trajnostno vključevanje mladih na trg dela, predvsem tistih, ki niso zaposleni in se ne izobražujejo ali usposablajo, vključno z mladimi, ki so izpostavljeni socialni izključenosti, in mladimi iz marginaliziranih skupnosti, vključno prek izvajanja jamstva za mlade.
- Prilagajanje delavcev, podjetij in podjetnikov na spremembe.

Tematski cilj 9: Spodbujanje socialnega vključevanja ter boj proti revščini in kakršni koli diskriminaciji

Temeljni strateški razvojni dokument s področja socialnega varstva v Sloveniji, aprila 2013 sprejeti Nacionalni program socialnega varstva,³² ugotavlja, da se je v zadnjih letih v Sloveniji socialna problematika zaostрила, predvsem kot posledica že nekaj let trajajoče gospodarske krize, visoke brezposelnosti in majhnih možnosti novega zaposlovanja ter na splošno nižjih dohodkov v populaciji.

³¹ Merjen z odlivom brezposelnih v zaposlitev po izvedbi ukrepov in po šestih mesecih.

³² Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013–2020, Uradni list RS, št. 39/2013.

Spodbujanje socialnega vključevanja in boja proti revščini bo zato eden ključnih tematskih ciljev, ki bo pripomogel k lažšanju posledic krize in doseganju ciljev Strategije EU 2020 za vključujočo rast.

Investicijska področja, opredeljena v Partnerskem sporazumu (različica 28.3.2014)

- Aktivno vključevanje, vključno s spodbujanjem enakih možnosti in dejavnega sodelovanja ter izboljšanje zaposljivosti.
- Spodbujanje razpoložljivosti cenovno dostopnih, trajnostnih in visoko kakovostnih storitev, vključno z zdravstvenimi in socialnimi storitvami splošnega pomena.
- Vlaganje v zdravstveno in socialno infrastrukturo, ki prispeva k razvoju na nacionalni, regionalni in lokalni ravni, zmanjšanju neenakosti pri zdravstvenem statusu, spodbujanju socialne vključenosti z dostopom do družbenih, kulturnih in rekreacijskih storitev ter prehodom iz institucionalnih storitev na skupnostne oblike storitev.
- Spodbujanje socialnega podjetništva in poklicnega vključevanja v socialna podjetja ter socialnega in solidarnega gospodarstva, da bi vsem olajšali dostop do zaposlitve.

Tematski cilj 10: Vlaganje v izobraževanje, usposabljanje in poklicno usposabljanje za spretnosti ter vseživljenjsko učenje

Znanje je v sodobni družbi ključni dejavnik osebnega in družbenega razvoja, zato je potrebno vlagati v izobraževanje in usposobljenost ljudi ter zagotoviti temu primerno podporno okolje. Izobraževalni sistem se mora hitro odzvati na družbene trende ter potrebe na trgu dela. Slovenija se dejavno vključuje v globalizacijske tokove, v katerih razvoj in napredek razvitih družb temeljita na znanju in na ustvarjanju novega znanja. Slovenija zasleduje tudi cilje, opredeljene v Strategiji Evropa 2020, v kateri pa sta za izobraževanje in usposabljanje še posebej pomembni tudi dve izmed predlaganih vodilnih pobud, in sicer pobuda Mladi in mobilnost ter pobuda Program za nova znanja in spretnosti za nova delovna mesta.

Investicijska področja, opredeljena v Partnerskem sporazumu (različica 28.3.2014)

- Krepitev enake dostopnosti vseživljenjskega učenja za vse starostne skupine v formalnem, neformalnem in priložnostnem okolju, izpopolnjevanje znanj, spretnosti in kompetenc delovne sile ter spodbujanje prožnih možnosti učenja, vključno s poklicnim usmerjanjem in validiranjem pridobljenih kompetenc.
- Izboljšanje odzivnosti sistemov izobraževanja in usposabljanja na potrebe trga dela, lažji prehod iz izobraževanja v zaposlitev ter okrepljeni in kakovostnejši sistemi poklicnega izobraževanja in usposabljanja, vključno prek mehanizmov za napovedovanje potreb po veščinah, prilagoditvijo učnih načrtov ter oblikovanjem in razvojem sistemov za učenje na delovnem mestu, vključno z dualnimi učnimi sistemi in vajeniškimi programi.
- Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti ter dostopa do terciarnega in enakovrednega izobraževanja za višjo stopnjo udeležbe in uspešnega zaključka izobraževanja, predvsem za prikrajšane skupine.
- Vlaganje v izobraževanje, usposabljanje in poklicno usposabljanje za spretnosti in vseživljenjsko učenje z razvojem infrastrukture za izobraževanje in usposabljanje

Tematski cilj 11: Izboljšanje institucionalne zmogljivosti javnih organov in zainteresiranih strani ter prispevanje k učinkoviti javni upravi

Zagotavljanje pravne države, ki temelji na vladavini prava, je predpogoj za delovanje vseh sistemov države, kakor tudi njenih družbenih podsistemov, zlasti pa gospodarstva. Temelji zaupanja v državo izhajajo iz odgovornega in preglednega delovanja državnih organov ter organov širše javne uprave. Pravosodni sistem ima ključen nacionalni in strateški pomen pri varstvu pravic državljanov, gospodarskega razvoja in blaginje.

Država mora zagotavljati izvajanje oblasti in zagotavljati javne storitve oziroma javne dobrine državljanom oziroma svojim prebivalcem, in sicer praviloma vsem pod enakimi pogoji in na enako dostopen način. Odličnost izvajanja funkcije države oziroma javnega upravljanja je zaveza, ki vpliva na razvoj demokratičnih procesov v družbi, gospodarsko rast in socialno kohezijo vseh njenih prebivalcev.

Investicijska področja, opredeljena v Partnerskem sporazumu (različica 28.3.2014)

- Naložbe v institucionalne zmogljivosti ter v učinkovitost javne uprave in javnih storitev za zagotovitev reform, boljše zakonodaje in dobrega upravljanja.
- Krepitev zmogljivosti za vse zainteresirane strani, ki izvajajo politike na področju izobraževanja, vseživljenjskega učenja, usposabljanja in zaposlovanja ter socialnih zadev, vključno prek sektorskih in teritorialnih dogovorov za spodbujanje reform na nacionalni, regionalni in lokalni ravni.

Pobuda za zaposlovanje mladih

Investicijska področja, opredeljena v Partnerskem sporazumu (različica 28.3.2014)

- Vzdržno vključevanje mladih, ki niso zaposleni in se ne izobražujejo ali usposablajo, na trg dela.

6 PRIPRAVA NACIONALNEGA REFORMNEGA PROGRAMA

Nacionalni reformni program se je usklajeval na medministrski ravni, na delovnem srečanju Vlade RS, z osnutkom se je vlada seznanila na redni reji 27. 3. 2014, nato pa je bil obravnavan na skupnih odborih Državnega zbora: Odboru za gospodarstvo in Odboru za delo, družino, socialne zadeve in invalide ter Odboru za zadeve evropske unije in Odboru za finance in monetarno politiko.

8. 4. 2014 so osnutek obravnavali in o njem širše razpravljali tudi na seji Ekonomsko-socialnega sveta, na kateri so socialni partnerji dali svoje pripombe. Večinoma so bile pripombe namenjene prioritiziranju ukrepov (konsolidacija javnih financ pred socialno državo ali po njej, zahteve po odpravi strukturnih neskladij, dolgoročni reformni ukrepi), nekaj manjših pa zniževanju prihodkovne strani. Vsi se strinjajo z nevmešavanjem države in čim manjšimi zakonodajnimi posegi ter si želijo gospodarsko rast.

Razprava na Ekonomsko-socialnem svetu in odborih Državnega zbora je bila smiselno upoštevana glede na zastavljene cilje Slovenije v končni različici Nacionalnega reformnega programa, ki je bila potrjena na seji Vlade RS 10. 4. 2014.